

1910. FEBRUÁR 1.

ERDÉSZETI LAPOK

XLIX. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

3. FÜZET.

KÖZLÖNYE

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes ártért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 37—22.)

A kormányváltozás.

Az ország kormányzatában beállt változás következtében **Darányi Ignác** m. kir. földmivelésügyi miniszter megvált állásától, amelyet immár másodszor, ezuttal 1906 április hava óta közel négy éven át töltött be.

Őszinte sajnálattal látjuk távozni arról a díszes állásról, amelyben az ellentétes áramlatok daczára, néha páratlan népszerűségének koczkáztatásával is az erdőgazdaság igaz hívének bizonyult. Soká emlékezetesek fognak maradni azok a hitvallásszerű szavai, amelyeket a magyar erdőgazdaság jelentőségéről az Országos Erdészeti Egyesület 1906. évi jubiláris közgyűlésén hangoztatott.

Első minisztersége alatt kifejtett tevékenységét lapunk 1903. évi november havi füzetében méltattuk s így most arra szoritkozhatunk, hogy a legutóbbi négy év alatti működésére vessünk rövid visszapillantást.

Hivatalbalépte előtt az erdőgazdasági ügyeket az a

veszély fenyegette, hogy azok intézésénél bizonyos politikai szempontok és tekintetek érvényesüljenek, a szigoruan szak-szerű vezetés rovására. Darányi Ignác első teendője volt, hogy azokat a kipróbált, biztos kereteket, amelyekben az ország erdészeti adminisztrációja, különösen a faértékesítés terén a közérdek és az erdőbirtokosok érdekeinek teljes megóvása mellett régebben mozgott, ismét helyreállítsa.

Általános erdőgazdasági szempontokból a legnagyobb jelentőséggel bír Darányi Ignácnak ama törekvése, amelylyel, az igazságügyminiszterrel együttműködve, a közbirtokossági erdők feletti káros egyéni felosztásának és a székelyföldi arányjogok összevásárlásának igyekezett határt szabni. Az 1908. évi VII. és XXXIX. törvénycikkek, bár sok erdőre vonatkozóan már későn léptek életbe, ebben a tekintetben korszakot jelző fontossággal bírnak a hazai erdészet történetében. A magánerdők káros, üzletszerű parcellázásának is gátat igyekezett vetni Darányi az 1907. évben kiadott egyik körrendeletében.

Az erdészeti szakoktatás terén az erdőőri szakiskolák reformja említendő fel, amelylyel annak idején lapunk behatóan foglalkozott. Hatása ma még nem ítélt meg teljesen, különösen ami az u. n. továbbképző tanfolyamokat illeti.

Az általános erdőgazdasági politika körébe tartozó intézkedései közé végül a kopárok erdősitésének jutalmak, segélyek nyújtása és csemetéknek sok milliószámra való adományozása útján az addiginál is fokozottabb mértékben való előmozdítását kell sorolnunk.

Nem kisebb jelentőségű reformokat léptetett életbe Darányi a kincstári erdőgazdaságban. A kincstári erdők terjedelme a legutóbbi négy évben ugyan jelentékenyebben nem gyarapodott, sőt a telepítési akció révén újabb terület-

veszteségek fenyegették a kincstári erdőbirtokot; nem is ebben, hanem a házilagos fatermelés megindításában látjuk azt a nagyszabású reformot, amely ha következetes kitarással keresztülvitetik, kincstári erdőgazdaságunk újabb korszakát nyitja meg, a belterjes kitermelés, a gondos erdő-ápolás és felújítás korszakát, amelyben a magyar állam erdőbirtoka ugy pénzügyi, mint gazdasági és szociálpolitikai tekintetben hivatása magaslatára emelkedhetik. Ennek az irányzatnak lelkes felkarolása annak daczára, hogy a legutóbbi két év mostoha fakereskedelmi viszonyai nem kedveztek az új rendszer meghonosodásának, mindenesetre nagy gazdasági éleslátásra vall, amely már egymagában is maradandó érdeme Darányinak. A kedvezőtlené vált fakereskedelmi viszonyok javítására emellett jelentékeny hatással volt a kincstári erdők fatermelésének időleges mérséklése és a fakereskedőknek a kellő biztosíték mellett nyújtott hat havi hitel.

Legtöbbet azonban az erdészeti személyzet köszönhet Darányi Ignácznak. Csak a közelmúltban pillantottunk vissza e helyen az állami erdőtisztek fizetésrendezésének történetére, amelyből kitűnt, hogy soha miniszter a magyar erdőtisztikarért annyit nem tett, mint Darányi. Ő emelte ki e tisztikart mostoha, elmaradott helyzetéből, úgy hogy ma az erdészeti pálya ismét jobb kilátásokkal kecsegtet és visszanyerte vonzó erejét életpályát kereső ifjaink előtt. Alighogy újból elfoglalta miniszteri székét, már a legközelebbi költségvetésben (1907) gondoskodott az állások arányának jelentékeny javításáról s tudjuk, hogy e téren azóta is jelentékeny javulás állott be, sőt a végleges, teljes rendezés iránt is elvi megállapodásra jutott Darányi a pénzügyminiszterrel, a sokat vitatott mellékjárandóságok épségben tartása mellett. S ha e művének teljes végrehajtása

már nem is történik meg alatta, annak érdeme az ő nevéhez fűződik, a magyar államerdészeti tisztikar hálája ezért őt illeti.

Gondoskodása kiterjedt az altiszti személyzetre is. Így a kincstári erdészethél szolgáló erdőlegények és segéd-erdőőrök javadalmazását érdemlegesen javította s részükre egyenruhaátalányt rendszeresített. Atyai gondoskodására, jó szívére vall továbbá, hogy az altisztiszemélyzet gyermekeinek iskoláztatását elősegítendő, Rózsahegyen internátust létesített s egy másik ily intézetnek Zborón való létesítését előkészítette.

Végül Darányi Ignác egyik legnemesebb kezdeményezése a természeti emlékek megóvására indított akció volt. Abban a materiálisan gondolkodó világban, amelyben élünk, ahol egyéni érdek és üzleti szellem nyers kézzel rombol le történelmi emlékeket és természeti remekművet vagy ritkaságot egyaránt, annál nagyobbra becsüljük Darányi Ignác akcióját, amelyet a nemzet multja iránti kegyelet, valamint a természet és tudomány szeretete sugalmazott.

Darányi Ignác legutóbbi miniszterségének erdészeti téren kifejtett működését ezekben csak legfőbb vonásaiban foglaltuk össze s kommentárt ahhoz nem fűzünk. A tények önmaguk elég ékesen szólnak s Darányi Ignác azzal a megnyugtató tudattal vonulhat vissza a politikai életben eddig elfoglalt magas állásáról, hogy működésének emlékét erdészeti téren is maradandó alkotások, üdvös kezdeményezések biztosítják.

*

A visszalépő földmivelésügyi miniszter ebben a minőségében az Országos Erdészeti Egyesülettől annak elnökéhez intézett alábbi levéllel bucsuzott el:

Nagyméltóságú Báró Elnök Ur!

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége folyó évi január hó 17-én kelt legfelső kéziratával a m. kir. földmivelésügyi minisztérium vezetésétől saját kérelmemre legkegyelmesebben felmenteni méltóztatott.

Midőn ezt Nagyméltóságod nagybecsü tudomására hozom, egyben kérem, méltóztassék meggyőződve lenni, hogy mindenkor hálásan fogok visszaemlékezni azon nagybecsü és hathatós támogatására, melyben Nagyságod és a bölcs vezetése alatt álló egyesület hazánk erdőgazdasági érdekeinek előmozdítására irányuló törekvéseimet támogatni méltóztatott.

Kérem, méltóztassék engemet és igénytelen működésemet nagyrabecsült jó emlékezetében megtartani.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1910 január hó 17-én.

Darányi.

*

Darányi Ignácczal együtt megválnak állásától *Mezőssy Béla* államtitkár is. Hű munkatársa volt Darányinak. Az erdészeti ügyek felülvizsgálata az ő reszortjába tartozott s mihelyt e téren tájékozódott és felismerte azokat a tiszta és tiszteletreméltó hazafias szempontokat, amelyek erdészeti adminisztrációinkban érvényesülnek, őszinte hiva lett az erdőgazdaságnak és az erdészeti tisztikarnak, amely mindig hálával fog visszaemlékezni *Mezőssy Bélának* az országgyűlés előtt irányában ismételtén kifejezett elismerő szavaira, amelyekkel a székelyföldi panamák idejében tántoríthatlanul kifejtett hazafias működését méltatta.

*

Darányi Ignác örökébe *Serényi Béla* gróf lépett. A földmivelésügy terén eddig a nyilvánosság előtt nem

szerepelt, de mint földbirtokosról feltehetjük, hogy érzellemmel fog birni az erdőgazdaság igényei iránt is. Nem tudjuk, hogy az általános politikai viszonyok mellett lesz-e alkalma nagyobb akció kifejtésére s egyelőre az elfogulatlan várakozás álláspontjára kell vele szemben helyezkednünk, míg programját megismerni alkalmunk leend.

A felső erdészeti szakoktatás Ausztriában, a Német-birodalomban, Svájcban és nálunk.

Közli: *Muzsnay Géza.*

(Befejezés.)

5. Az eberswaldei és mündeneni erdészeti akadémiák.

Poroszországnak a felső erdészeti szakoktatás céljaira két önálló erdészeti akadémiaja van: az egyik Berlin közelében Eberswalden, a másik Hannover tartományban Mündenben. A tanfolyam mindkét akadémian három év. Az állami szolgálatba lépők-nél ehhez járul az egyetemen töltendő negyedik év. Csekély eltéréssel a szervezet is hasonló a két helyen. Ennek daczára, hogy ismertetésem világosabb legyen, a két akadémiát külön fogom tárgyalni.

A) Az eberswaldei erdészeti akadémia.

A hallgatók kétfélék: rendesek és vendégek. A *rendes hallgatók* közé tartoznak:

1. *Akik porosz állami szolgálatba készülnek.* Ezeknek a gimnáziumi, reálgimnáziumi avagy főreáliskolai érettségi vizsga letétele után az állami szolgálatra való előjegyzésért a földmivelésügyi miniszterhez kell folyamodniok. A folyamodás alkalmával egyebek között ki kell mutatniok: *a)* hogy a 22 éves életkort még el nem érték, *b)* hogy a katonai szolgálatra is teljesen alkalmas erős, egészséges testalkattal, jó látó- és hallóképességgel birnak, *c)* hogy a szüleik, illetve saját maguk vagyoni helyzeténél fogva képesek lesznek magukat legalább is 12 éven át saját erejükből fentartani.

Az állami szolgálatra történt előjegyzés után, még mielőtt az akadémiára lépnének, hét hónapi gyakorlati szolgálatot kell teljesíteniök valamelyik kir. főerdészségnél.)*

2. A magán- vagy községi szolgálatba lépni szándékozó azok a hallgatók, akik igényt tartanak arra, hogy az állami szolgálatba készülők számára előirt összes vizsgákat (tehát az államvizsgát is) letehessék. Ezek szintén meg kell hogy feleljenek az előbbi pontban felsorolt feltételeknek, azzal a különbséggel, hogy anyagi helyzetüket illetőleg elegendő annyit igazolniok, hogy akadémiai tanulmányaik alatt magukat fentartani képesek.

3. Azok a magánszolgálatra készülő hallgatók, akik nem tartanak igényt az imént jelzett, összes vizsgák letehetésére. Az ilyenek, ha egyébként megfelelő előképzettséget tudnak felmutatni, kivételesen érettségi bizonyítvány nélkül is felvehetőek és felvételük máskülönben sincs szigorubb feltételekhez kötve (igy pl. az előzetes gyakorlatot nem követelik meg tőlük). Közülök azok, akiknek érettségi bizonyítványuk van, az állami szolgálatba lépőkre nézve előirtaktól némileg eltérő vizsgákat (Abgangsprüfung) tehetnek, az érettségi nélküliek azonban vizsgához nem bocsáttatnak.

Vendéghallgató gyanánt bárki felvehető érettségi nélkül is, ha máskülönben megfelelő előképzettséggel bír. A vendéghallgatók szintén nem bocsáttatnak semmiféle vizsgához.

Az alábbiakban elsősorban az állami szolgálatba lépők kiképzésére vonatkozó rendszerrel fogunk megismerkedni.

Amint már fentebb jeleztük, az állami szolgálatra előjegyzett hallgatóktól akadémiai tanulmányaik megkezdése előtt hét hónapi gyakorlati szolgálatot követelnek meg valamelyik porosz kir. főerdészségnél. Ennek az előzetes gyakorlatnak, mely vagy október hó 1-től április végéig, vagy márczius 1-től szeptember végéig terjed, az a célja, hogy az illető fiatal emberek megismerkedjenek az erdővel s az erdőgazdaság körébe tartozó teendők mibenlétével;

*) Lásd erre nézve az E. L. 1903. évfolyamában (497. s. köv. lapokon) Bund K.-tól megjelent ismertetést is. Megjegyzendő azonban, hogy az ott leirt rendszer az 1908. évben némi módosítást szenvedett. Közlő.

megismerjék a legfontosabb fajokot s az erdőmivelés, a kihasználás, az erdővédelem, a vadászat terén, nemkülönben a felmérési munkákban is megszerezzék az akadémiai előadások megértéséhez szükséges előismereteket. Tapasztalataikról és egész működésükről a jelöltek naplót kötelesek vezetni. (Bővebben lásd az E. L. 1903. évf. 498. lapján.)

Akadémiai tanulmányaik felől felvilágosítást nyujt a részükre előírt alábbi *tanterv*. (Lásd 108—109. lapon.)

Az előírt tantárgyakon kívül mint nem vizsgaköteles tárgyak előadatnak még: a fizika (1-ső félév, hetenként 2 óra), a talaj technológiája (3-ik félév, hetenként 1 óra), a mezőgazdaságtan (3-ik félév, hetenként 2 óra), rétművelés és állattenyésztés (5-ik félév, hetenként 2 óra); halásztan (3-ik félév, hetenként 1 óra). Ezenkívül vadászati és lövészeti gyakorlatokat is tartanak.

A harmadik és a hatodik félévben az előadási órák száma feltűnően kevés. Ez bizonyára azért van, hogy az e félévek végén esedékes vizsgákhoz való előkészületekre annál több idejük jusson a hallgatóknak.

A felsorolt tantárgyakat nyolcz rendes tanár, három erdőmester, egy magántanár és egy berlini egyetemi jogtanár adja elő. A gyakorlatokra itt is nagy súlyt fektetnek. A külső gyakorlatokat rendszerint az akadémiahoz tartozó s közvetlenül Eberswalde körül elterülő, összesen 18.737 hektár kiterjedésű tanulmányi erdőben tartják, amelyet az akadémia igazgatójának alárendelt négy főerdész kezel. De emellett a hallgatók, együttesen a mündeni akadémia hallgatóival, évente egy 8—14 napra terjedő nagyobb tanulmányutat is tesznek a Németbirodalomban, felváltva eberwaldei és mündeni tanárok vezetése alatt.

Az állami szolgálatra készülő hallgatók a harmadik félév végével alapvizsgát (Vorprüfung) s e vizsga után újabb három félév leteltével szakvizsgát (Forstreferendarprüfung) tesznek. Mindkét vizsga letehetéseért a földmivelésügyi minisztériumhoz kell folyamodni.

Az alapvizsga tárgyai: 1. növénytan, 2. állattan, 3. mineralógia, 4. geológia és talajtan, 5. kémia, 6. meteorológia, 7. geodézia.

Ezt a vizsgát megelőzőleg minden jelöltnek fel kell mérnie valamely, legalább 20 hektár kiterjedésű területet, csatlakozással az országos háromszögelési pontokhoz s az erről készített térképet, amelyen a magassági rétegvonalak is feltüntetendők, az összes felvételi és számítási adatokkal együtt be kell mutatnia.

Be kell mutatni ezenkívül mindenkinek: egy általa rajzolt faállomány- és gazdasági térképet valamely, legalább 300 hektárnyi területről; egy legalább 1 km hosszú vonalra vonatkozó lejt mérés eredményét a hozzátartozó felvételi adatokkal és számításokkal együtt; egy helyszíni felvételek alapján készített talajleírást; végül a gyakorlatokról készített írásbeli dolgozatokat.

A *szakvizsga* (Forstreferendarprüfung) a következő tantárgyakat öleli fel: 1. erdőműveléstan, 2. erdővédelemtan, 3. erdőhasználatlan és utépitéstan, 5. erdőrendezés- és becsléstan, 5. erdőértékszámítástan, 6. az erdőészet története, 7. jog (magánjog, büntetőjog stb., tekintettel az erdőészet igényeire).

Az alapvizsga az akadémia tanáraiból és a földmivelésügyi miniszter kiküldöttjéből álló bizottság előtt, a szakvizsga pedig a földmivelésügyi miniszter által (bizonyára tanárokból és gyakorlati szakemberekből) alakított bizottság előtt teendő le. Mindkét vizsga írásbeli és szóbeli. A második vizsga szóbeli részét részint a szobában, *részint az erdőben* tartják meg.

Aki az alapvizsgán megbukik, ezt a vizsgát egy éven belül még egyszer megismételheti, kivéve, ha oly keveset tudott, hogy a bizottság emiatt az államerdőészeti szolgálatra alkalmatlannak találja. Ebben az esetben a vizsga megismétléséhez szükséges engedély a bizottság által megtagadható s természetesen az illető töröltetik az állami szolgálatra előjegyzett hallgatók sorából. A vizsga másodszori megismétlésének egyáltalában nincsen helye. Ugyanezek a szabályok állanak fenn a szakvizsga sikertelenségének esetére is.

Aki a szakvizsgát is sikerrel kiállotta, „Forstreferendar“ (erdőgyakornok) címet kap s mint ilyennek még valamelyik németországi *egyetemen két egymás után következő féléven át* államjogot, nemzetgazdaságtant, gazdasági politikát és pénzügytant kell hallgatnia.

Az egyetemi tanulmányokat *ujabb két évi gyakorlat* követi. Ebből a két évből az erdőgyakornok hat hónapig (december elejétől május végéig) *altiszti szolgálatot* tartozik teljesíteni, öt hónapig a főerdészséget vezeti a főerdész felügyelete és felelőssége mellett, négy hónapig pedig *érdemleges* erdőrendezési munkálatokkal foglalkozik. Foglalkozásáról és tapasztalatairól naplót vezet. (Részletesebben lásd az E. L. 1903. évf. 500—502. lapjain.)

A két évi gyakorlat leteltével a gyakornokokat *államvizsgához* bocsátják, melyet a földmivelésügyi miniszter által kinevezett külön bizottság (Forst-Ober-Examinations-Kommission) előtt kell letenni.

IV. Az eberswalde-i erdészeti akadémia tanterve (az akadémia 1908/9. évi értesítője nyomán).

Tantárgyak	Órák száma hetenként az						Megjegyzés
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
	félévben						
I. Alap- és segédtudományok.							Az alapvizsga tárgyai.
1. Chémia	4	2	—	—	—	—	
2. Növénytan	5	4 (3)	(1)	—	—	—	
3. A gombák jelentősége az erdőre nézve	—	—	2	—	—	—	
4. Meteorológia	—	—	2	—	—	—	
5. Mineralógia	2	—	(1)	—	—	—	
6. Geológia	—	2	(1)	—	—	—	
7. Talajtan	—	4	—	—	—	—	
8. Állattan: általános állattan	1	—	—	—	—	—	
gerinczes állatok	2	—	(1)	—	—	—	
gerincztelen állatok (kivéve a rovarokat)	2	—	(1)	—	—	—	
rovarok	—	2	—	—	—	—	
9. Az erdőre nézve káros állatok	—	—	—	—	1	—	
Természettudományi kirándulások	(5)	(5)	—	—	—	—	
Előadási órák száma összesen	16	14	4	—	1	—	Egy félévre összevonva = hetenként 35 óra.
II. Technikai tárgyak.							*) Hetenként egy délután külső gyakorlat. Az alapvizsga tárgya. A szakvizsga tárgya.
10. { Geodézia és térképrajzolás	—	4 (3)*	—	—	—	—	
{ Geodéziai feladatok	—	—	1	—	—	—	
11. Erdei utak építése	—	—	—	—	—	1	Egy félévre összevonva = hetenként 6 óra.
Előadási órák száma összesen	—	4	1	—	—	1	

III. Jogi tárgyak.							
12. Nemzetgazdaságtan	—	—	2	2	—	—	} Államvizsga tárgya. A szakvizsga tárgyai.
13. Perjog (Prozeszrecht)	—	—	—	—	1	—	
14. Magánjog (Bürgerl. Recht)	—	—	1	—	—	2	
15. Büntetőjog	—	—	—	2	—	—	
16. Jogi repetitorium	—	—	—	—	1	—	
Összesen	—	—	3	4	2	2	Egy félévre összevonva = hetenként 11 óra.
IV. Szorosabb értelemben vett szak- tárgyak.							
17. Bevezetés az erdészeti tudományokba	—	—	—	1	—	—	} A szakvizsga tárgyai.
18. { Az erdőműveléshez szükséges növény fiziológiai ismeretek	—	—	—	2	—	—	
{ Az erdei fák ismertetése erd. szempontból Erdőműveléstan	—	—	—	3	—	—	
19. Erdővédelemtan	—	—	—	1	2	—	
20. Erdőhasználattan	—	—	—	—	3	—	
21. Erdőbecsléstan	—	—	1	—	—	—	
22. Erdőrendezéstan	—	—	—	—	4	2 (4)	
23. Erdőértékszámítástan	—	—	—	3	—	—	
24. Az erdészet története	—	—	—	—	2	—	
25. Erdőkezelés (Forstverwaltung)	—	—	1	—	—	—	
26. Erdészeti politika	—	—	—	2	2	—	} E két tárgy fel. áltva, minden második évben adatik elő. Az „erdőkezelés“ az államvizsga tárgya. Államvizsga tárgya.
Kirándulások	—	—	(5)	(5)	(5)	(9)	
Előadási órák száma összesen	—	—	2	12	17	2	Egy félévre összevonva = hetenként 33 óra.
V. Egyéb gyakorlati tárgyak.							
27. Vadásztattan	—	—	—	1	—	—	Államvizsga tárgya.
A vizsgaköteles tantárgyak heti előadási órái- nak a száma összesen	16	18	10	17	20	5	Egy félévre összevonva = hetenként 86 óra.

Az államvizsgát is részint a szobában, *részint az erdőben* tartják meg (évente kétszer). Kiterjed: az erdészeti tudományok és általában az erdőgazdaság minden ágára, a köz- és magánjogra, a nemzetgazdaságtanra, a pénzügytanra, az erdészeti politikára, a szolgálati szervezetre, a számvitelre, a pénztárkezelésre s általában az erdészeti ügyvitel és a vadászat körébe tartozó tudnivalókra.

Aki az államvizsgát sikerrel kiállotta, „Forstassessor“ lesz addig, amíg főerdéshi álláshoz juthat. Sikertelenség esetén az államvizsga, a bizottság határozatához képest, 6—24 hónap múlva még egyszer (de csak egyszer) megismételhető.

Azok az érettségi bizonyítvánnyal bíró hallgatók, akik nem tartanak igényt az állami szolgálatba lépők részére előirt vizsgák letehetésére, csak alapvizsgát és szakvizsgát tehetnek (a harmadik, illetőleg a hatodik félév végén). Az alapvizsga (Vorprüfung) az állami szolgálatba lépők alapvizsgájától annyiban különbözik, hogy tárgyai között a jogi tárgyak nem szerepelnek, a szakvizsga ellenben az állami szolgálatba lépők szakvizsgájától csak nevében tér el, amennyiben ezt nem „Forstreferendarprüfung“-nak, hanem „Hauptprüfung“-nak mondják.

Eberswaldeban a *téli félév* október 15-től márczius 20-ig, a *nyári félév* pedig április 10-től augusztus 20-ig tart.

Tandijak és vizsgadíjak. A tandij félévenként 75 márka. Vendégek által minden tantárgy után 10 márka tandij fizetendő. Külföldiek vagyis nem a németbirodalombeliek kétszeres tandijat fizetnek. A vizsgadíj minden vizsgára nézve külön-külön 20 márkában van megállapítva.

A *hallgatók száma* 50—70 között szokott lenni. Köztük sok az idegen, főleg az orosz.

Az akadémiával szoros kapcsolatban van az *eberswaldei erdészeti kísérleti állomás*, amelynek a különböző tudományágakra hat külön osztálya van.

B) A mündeni erdészeti akadémia.

A *hallgatók felvételére* nézve itt is ugyanazok a szabályok állanak fenn, mint az eberswaldei erdészeti akadémiánál.

A *tanterv is* — bár némileg eltérő beosztással — ugyanazokat a tantárgyakat öleli fel, amelyeket az eberswaldei, azzal a különbséggel, hogy a „bevezetés az erdőgazdasági tudományokba“

czimü tárgy hiányzik belőle s a nem vizsgaköteles tantárgyak száma kevesebb.

A *tanítószemélyzet* nyolcz rendes tanárból és két erdőmesterből áll; azonkívül a jogot és a mezőgazdaságtant két göttingai egyetemi tanár adja elő, akik e célból a közel lévő Göttingából időnként átrándulnak Müнденbe.

A külső *gyakorlatokat* a szomszédos állami főerdészségekben tartják meg. Az évente szokásos nagyobb tanulmányutat a hallgatók — amint láttuk — az eberswaldei hallgatókkal együttesen szokták megtenni.

Az állami szolgálatba készülõ hallgatók kiképzésére s általában a *tanítási és vizsgarendszerre* nézve általában itt is érvényesek azok a szabályok, amelyeket az eberswaldei akadémia ismeretésénél felsoroltam.

Ezek ismétlésébe természetesen nem bocsátkozom, de mint *különlegességet* meg kell említenem a vizsgaeredmények megállapításánál követni szokott eljárást. A vizsgák alkalmával az osztályzatok az egyes tárgyakból a következők: I = nagyon jó, II = jó, II—III = meglehetősen jó, III = elégséges, IV = elégtelen. *A vizsga végeredményének a megállapításánál azonban ezek az osztályzatok nem egyformán esnek a mérlegbe*, hanem különbséget tesznek a szerintük fontos és kevésbé fontos tárgyak között. (Ehez hasonló eljárást láttunk már a tübingai egyetemen is.) Így az alapvizsgánál, amíg a növénytanból nyert osztályzatot négyszeres, az állattanból, talajtanból; geológiából és mineralógiából és a kémiából nyert osztályzatokat pedig háromszoros értékükkel számítják, addig az osztályzat a geodéziából csak kétszeres és a meteorológiából csak egyszeres értékével jön számításba. A szakvizsgánál a vizsgajegy az erdőműveléstanból, erdőhasználatlanból, erdőrendezéstanból négyszeresen, az erdővédelemtanból háromszorosan, a többi tárgyból pedig egyszeresen számít.

A szabályzat szerint, ha valaki öt elégtelen jegyet kapott (pl. az alapvizsgánál a háromszorosan számított kémiából és a kétszeresen számított geodéziából), a vizsgán nem bocsátható át. Következésképp az elégtelen osztályzat egy tárgyból még nem jelent bukást. Kivételt képez (nagyon helyesen!) az *erdőműveléstan*. Ha valaki ebből kap elégtelent, vizsgáját nem fogadják el. Bukás esetén a vizsgálóbizottság dönt afelett, vajjon az illetőnek minden tárgyból meg kell-e ismételnie a vizsgát, avagy csak abból, illetve azokból a tárgyakból, amelyekből elégtelen osztályzatot kapott.

A félévek kezdetének és végének időpontjára, valamint a tanítási és vizsgadíjakra nézve ugyanazok az intézkedések állanak fenn itt is, amelyek az eberswaldei akadémianál.

A *hallgatók száma* 80 körül szokott lenni.

7. A tharandti erdészeti akadémia.

Szászországnak Dreza közelében Tharandton levő hirneves erdészeti akadémiáján a tanfolyam szintén három év (az egyetemen töltött évvel együtt négy év). A hallgatók háromfélék, u. m. rendesek (Studierenden), rendkívüliek (Hörer) és vendégek (Hospitanten).

A *rendes hallgatók* gimnáziumi, realgimnáziumi avagy főreáliskolai érettségi bizonyítvány alapján vétetnek fel. Azoknak, *akik állami szolgálatra* vannak előjegyezve, ki kell mutatniok emellett, hogy az érettségi után valamelyik *németországi egyetemen két fél-éven át* nemzetgazdaságtant, pénzügytant, közigazgatási és alkotmányjogot hallgattak. (Az állami szolgálatra való előjegyzésért mindjárt az érettségi után a pénzügyminiszterhez kell folyamodni s a folyamodványhoz katonarvos által kiállított orvosi bizonyítványt kell csatolni. Az előjegyzés korlátolt számban történik.) A *községi avagy magánszolgálatra készülők*től (azoktól t. i., akik magasabb állásokat akarnak elérni) az *előzetes* egyetemi tanulmányt nem követelik meg. De ezekre viszont az van kimondva, hogy akár az akadémiára menetelük előtt, akár itteni tanulmányaik elvégzése után valamely németországi, esetleg külföldi egyetemen avagy főiskolán *ugyancsak egy évig* az erdészeti alap- és segédtudományokat s illetőleg olyan tantárgyakat kötelesek hallgatni, amelyeknek majd a szolgálóban hasznát vehetik.

Rendkívüli hallgatók lehetnek: akik legalább 18 évesek s az egyéves önkéntesi jog elnyeréséhez szükséges előképzettséggel bírnak. Ezekről tehát érettségi bizonyítványt nem követelnek, de viszont az ilyenek csak félévi vizsgákat tehetnek, alap- és szakvizsgáláshoz ellenben nem bocsáttatnak s így oklevélhez sem juthatnak.

Vendég gyanánt egyes tárgyakat bárki hallgathat, ha a rendes avagy a rendkívüli hallgatóktól megkövetelt előképzettséggel bír. De mint vendégek beiratkozhatnak olyanok is, akiknél ez az előképzettség hiányzik, ha legalább 25 évesek és már erdészeti szolgálóban voltak s szolgálatukról kitűnő bizonyítványt tudnak felmutatni. A vendégek az általuk hallgatott tantárgyakból szintén csak félévi vizsgákat tehetnek s természetesen szintén nem kaphatnak oklevelet.

A tanítás úgy van berendezve, hogy a hallgatók tanulmányait az akadémián áprilisban kezdik meg. Az *első* (nyári) *félév* április közepétől augusztus közepéig, a *második* (téli) *félév* pedig október közepétől márczius közepéig tart.

A tanterv a következő: (Lásd 114—115. lapon.)

A tantervben ki nem mutatott nem vizsgaköteles tárgyak: az elemi mennyiségtan (2-ik félév, hetenként 2 óra), a közegészségtan (téli félév, hetenként 2 óra), térképrajzolás (téli félév, hetenként 2 óra), mezőgazdaságtan (6-ik félév, hetenként 4 óra), tropusi növények (téli félév, hetenként 1 óra).

A külső gyakorlatok itt is nagy szerepet visznek. Az erdészeti földméréstanból pl. a gyakorlatokat mind a három évfolyamra kiterjesztik, holott a tárgyat magát csak a második évfolyam hallgatja. A szaktárgyakból a külső gyakorlatokat a Tharandt körül elterülő kincstári erdőkben tartják, amelyekből 1236 hektár tanulmányi erdőnek van kihalitva. Minden második évben augusztus hónapban 10—14 napra terjedő nagyobb tanulmányutat tesznek a hallgatókkal. A közbeeső években ugyanennyi időt tisztán földméréstanai külső gyakorlatokra fordítanak.

Az akadémia rendes *tanárainak* a száma tiz. Azonkívül a jogi tárgyak előadásával a tharandti törvényszék (Amtsgericht) mindenkori elnöke van megbizva, a közegészségtant egy orvos, a mezőgazdaságtant pedig egy arra hivatott mezőgazda adja elő. Ujabbán alkalmazást talál az akadémián a *magántanári* intézmény is.

Az állami szolgálatba lépő rendes hallgatóknak akadémiai tanulmányaik közben a két nyári és egyik husvétii szünet alatt *gyakorlati szolgálatot* kell teljesíteniök a pénzügyminisztérium által megjelölt valamelyik kincstári erdőgondnokságnál s ezalatt naplót kell vezetniök. A magán- avagy községi szolgálatba lépő rendes hallgatók szintén kötelezve vannak ilyen gyakorlati szolgálatra, de ez csak három hónapra terjed s akadémiai tanulmányaik *előtt* is leróható, még pedig nem csupán az állami erdők kezelésénél, hanem bármely tudományosan képzett erdőtiszt vezetése alatt lévő községi avagy magánerdőgazdaságnál is.

Ehhez a feltételhez van kötve az engedély megadása az oklevél elnyeréséhez szükséges vizsgákhoz (Diplomprüfung). Ezek a vizsgák két részből állanak, u. m. az alapvizsgából (Vorprüfung) és a szakvizsgából (Schlussprüfung). Mindkét vizsga minden tantárgy-

V. A tharandti erdészeti akadémia 1909/10 évi tanterve.

Tantárgyak	Órák száma hetenként az						Megjegyzés
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
	(nyári)	(téli)	(nyári)	(téli)	(nyári)	(téli)	
	félévben						
I. Alap- és segédtudományok.							
1. Infinitézimál számítás és gyakorlat	4	4	—	—	—	—	
2. Kísérleti fizika	—	4	—	—	—	—	
3. Mechanika	—	—	3	—	—	—	
4. Meteorológia	—	—	—	—	3	—	
5. { Szervetlen vegytan	3	(3)	—	—	—	—	
{ Szerves "	—	—	3 (5)	—	—	—	
6. Általános növénytan : I. rész : morfológia és rendszertan	3*)	—	—	—	—	—	*) hetenként egy délután kirándulás vagy növénymeghatározás
II. rész : anatomia és fiziológia	—	3 (2)	—	—	—	—	
7. Erdészeti növénytan	—	—	—	—	3 (2)	—	
8. Növénykórtan	—	—	—	2	—	—	
9. Általános állattan	—	3*)	—	—	—	—	*) és kirándulások.
10. Erdészeti állattan : gerinczesek rovarok	—	—	2*)	—	—	—	
11. Ásvány- és kőzettan	—	4 (1)	—	—	—	—	*) és kirándulások.
12. Geológia	—	—	4 (2*)	—	—	—	
13. Erdészeti talajtan és termőhelyismeret	—	—	—	4*)	—	—	*) és kirándulások.
14. Térképrajzolás	(2)	(2)	—	(2)	(2)	(2)	
Előadási órák száma összesen	10	18	12	8	8	—	Egy félévre, összevonva = hetenkint 56 óra.
II. Technikai tárgyak.							
15. Erdészeti földméréstan	**)	—	4*)	—	*)	—	*) és hetenként egy nap gyakorlat. **) hetenként egy délután kisebb felmérési gyakorlatok.
16. Erdei utak építése	—	—	—	2	—	—	
Összesen	—	—	4	2	—	—	Egy félévre összevonva = hetenkint 6 óra.

III. Jogi tárgyak.							
17. Nemzetgazdaságtan	—	3	—	—	—	—	
18. Jog	—	—	—	—	—	4	
Összesen	—	3	—	—	—	4	Egy félévre összevonva = hetenként 7 óra.
IV. Szorosabb értelemben vett szak- tárgyak.							
19. Bevezetés az erdészeti tudományokba	4*)	—	—	—	—	—	*) és hetenként két délelőtti gyakorlat.
20. Erdőműveléstan	—	—	—	—	3*)	—	*) szombatoként gyakorlat.
21. Erdővédelemtan	—	—	—	3	—	—	
22. Erdőhasználat	—	—	—	—	4*)	—	*) szombatoként gyakorlat.
23. Erdőbecsléstan és erdőértékszámítástan. (Forstmathematik.)	—	—	—	3	—	—	
24. Erdőművelési jövedelmezési számítások. (Statik des Waldbaues.)	—	—	—	—	—	2	
25. Erdőrendezéstan	—	—	—	—	4*)	1	*) és egy délutáni gyakorlat.
26. Erdőkezelés	—	—	—	—	—	3	
27. Erdészeti politika	—	—	—	—	—	2	
28. Az erdészet története	—	—	—	—	—	2	
29. Kémiai technológia	—	—	—	4*)	—	—	*) Gyakorlatokkal és kirándulásokkal a gyárakba.
Előadási órák száma összesen	4	—	—	10	11	10	Egy félévre összevonva = hetenként 35 óra.
V. Egyéb gyakorlati tárgyak.							
30. Vadászattan	—	—	—	2	—	—	
Összesen	—	—	—	2	—	—	
A vizsgaköteles tantárgyak heti előadási óráinak a száma összesen	14	21	16	22	19	14	Egy félévre összevonva = hetenként 106 óra.

ből szóbeli avagy írásbeli és szóbeli aszerint, amint az illető vizsgáztató tanár kívánja.

Az *alapvizsga* a harmadik félév végén teendő le a tanári karból alakított bizottságok előtt mindazokból a kötelező tantárgyakból, amelyek a tanterv szerint a három első félévben adatnak elő.

Osztályzatok az egyes tantárgyakból: 0 = elégtelen, 1 = alig elégséges, 2 = elégséges, 3 = jó, 4 = nagyon jó, 5 = kitűnő. A vizsgát a jelölt sikerrel csak akkor állotta ki, ha az egyes tárgyakból nyert osztályzatok átlagos eredménye legalább is „elégséges”. Ilyen átlagos eredmény mellett átbocsátható a jelölt a vizsgán még akkor is, ha valamely (de csak egyetlen) tárgyból elégtelent kapott. Ebben az esetben azonban a tanári kar (Professoren kollegium) kedvezőtlenül is dönthet s a jelöltet a vizsga megismétlésére kötelezheti vagy az összes tantárgyakból, vagy legalább azokból, amelyekből „nagyon jó”-nál gyengébb eredménnyel vizsgázott. A vizsga egy évnél hamarabb nem ismételtethető meg, s ha valaki azt első ízben ki nem állja, egy évet veszít.

A *szakvizsga* (Schlussprüfung) letételére az alapvizsga sikeres letétele után három félév múlva, rendes körülmények között tehát a hatodik félév végén kerül a sor. Kiterjed mindazokra a kötelező tantárgyakra, amelyek a tanterv szerint a 4—6. félévek tananyagába felvannak véve s az állami szolgálatba lépőknél ezenkívül az egyetemen hallgatott négy kötelező tantárgyra is. Ezzel a vizsgával kapcsolatban a jelöltnek egy nagyobb *írásbeli dolgozatot* (Diplomarbeit) is kell készítenie, amelynek tárgyát a jelölt — az illető szaktanár hozzájárulásával — maga választja. Magához a vizsgához csak azokat bocsátják, akiknek a dolgozata megüti a mértéket.

Egyebekben erre a vizsgára is állanak azok a szabályok, amelyek az alapvizsgánál irányadók, azzal a különbséggel azonban, hogy aki a legfontosabb szaktárgyak valamelyikéből (erdőrendezéstan, erdőmiveléstan, erdőhasználattan, erdőbecslés- és értékszámítástan) elégtelen osztályzatot kap, annak a vizsgáját semmi körülmények között sem fogadják el.

A tharandti akadémián *félévi vizsgákat* is tartanak a rendkívüli hallgatók és a vendégek számára. Jelentkezhetnek ezekre a vizsgákra a rendes hallgatók is, de az itt nyert osztályzatot az oklevél elnyeréséhez szükséges vizsgáknál nem tudják be. Félévi vizsgák tehetők a nem kötelező tantárgyakból is.

Az állami szolgálatba lépő hallgatók a szakvizsga letétele után az akadémián nyert oklevél birtokában még *három évi szolgálatot* (Vorbereitungdienst) teljesítenek „Forstreferendar” cím-

mel s azután még *államvizsgát* tesznek. A három évből két évet valamely kincstári erdőgondnokságnál, egy évet pedig a Drezdában levő központi erdőrendezéségek szolgálatában töltenek. Gyakorlati kiképzésükre ezalatt az idő alatt nagy gondot kell fordítaniok úgy az illető erdőgondnokoknak, valamint az erdőrendezéségek főnökeinek.

Az államvizsgát (Anstellungsprüfung für den höheren Staatsforstdienst) évente egyszer — május vagy június hónapban — tartják Tharandtban. A vizsgáló bizottságot a pénzügyminiszter nevezi ki tanárokból és magasabb államerdészeti tisztviselőkből. A vizsga letehetéseért folyamodók mindenikének a vizsgálóbizottság egy-egy írásbeli feladatot küld, melyet a jelölteknek otthon kell megoldaniok (Hausarbeit). Az írásbeli dolgozatokat a vizsgálóbizottság tagjai mindannyian megbírálják s osztályzatot adnak be róluk zárt borítékban. Az engedélyt a vizsgálóhoz csak azok kapják meg, akiknek a dolgozataikra nyert osztályzatok átlagosan legalább „elégéses“.

Maga a vizsga kiterjed az erdészeti tudományok és az erdőgazdaság minden ágára s írásbeli és szóbeli részből áll. A szóbeli részét a szobában és az erdőben tartják meg, úgy vélekedvén, hogy csakis az erdőben lehet jól megítélni, vajjon bir-e a jelölt a szükséges gyakorlati ismeretekkel vagy sem. A fősulyt ugyanis a gyakorlati ismeretekre fektetik, bár megkövetelik, hogy a jelölt elméleti ismereteiről is bizonyosságot tegyen. Aki a vizsgát ki nem állotta, azt egy, legfeljebb két év múlva egyszer megismételheti; de másodszeri bukás után vizsgálóhoz többé már nem bocsátják. A vizsga sikeres letétele után a „Forstreferendar“-ból „Forstassessor“- lesz.

A *községi avagy a magánszolgálatban* magasabb állást elérni óhajtó végzett hallgatók szintén letehetik az állami szolgálatban lévők részére előirt államvizsgát. Tőlük is megkövetelik a három évi gyakorlatot az oklevél megszerzése után, de ezt a három évet szakképzett erdőliszt vezetése alatt lévő községi vagy magánerdőgazdaságoknál is tölthetik.

Tandijak és vizsgadíjak. A rendes és rendkívüli hallgatók félevenként 75 márkát, a vendégek pedig minden tárgyért heti óránként 3 márkát fizetnek tandíj fejében. Az oklevél elnyeréséhez szükséges alap- és szakvizsgáért díj nem jár, a félévi vizsgáért is csak a vendégek fizetnek és pedig tantárgyanként 3 márkát. A külföldiek (nem németbirodalombeliek) $\frac{2}{3}$ -dal többet fizetnek úgy tandíj, mint vizsgadíj fejében. Az államvizsga díja az állami szolgálatba lépőkre nézve 120, a községi avagy magánszolgálatra készülőkre nézve pedig 200 márkában van megállapítva.

A tharandti erdészeti akadémiát a legutóbbi nyári félévben 48 németbirodalombeli és 44 külföldi, vagyis összesen 92 *hallgató* látogatta. Ebből volt:

rendes hallgató 48 (és pedig 13 állami szolgálatra előjegyzett, 8 más német-bírodalombeli és 27 külföldi hallgató), rendkívüli hallgató 28 (17 németbírodalombeli és 11 külföldi), 16 vendég (10 németbírodalombeli és 6 külföldi).

Kapcsolatban az edészeti akadémiával Tharandtban is van *erdészeti kísérleti állomás* abból a célból, hogy a tanárok tudományos és gyakorlati szakkérdések megoldására irányuló kísérleteket végezhesenek. Vezetője az akadémia mindenkori rektora.

8. Az eisenachi erdészeti akadémia.

Az eisenachi erdészeti akadémiának a hivatása szakképzett erdőtiszteket nevelni Szász-Weimar nagyhercegség és a szomszédos thüringiai államok részére. Amint a kezeim között lévő hézagos adatokból kiveszem, csak 1905-ben emeltetett akadémiai rangra, azelőtt egyszerű erdészeti tanintézet volt. A főszült itt a *kezelési szolgálathoz szükséges gyakorlati kiképzésre* fektetik.

A tanfolyam csak két év. A felvétel az állami szolgálatra készülő hallgatóknál az erre nézve fennálló külön rendelkezésekhez van kötve, a többinél ellenben csupán „megfelelő“, vagyis legalább annyi előképzettséghez, amennyi a Németbírodalomban az egyéves önkéntesi jog elnyeréséhez szükséges. Emellett bizonyos (?) *előzetes gyakorlatot* is megkövetelnek minden hallgatótól. Ugyszintén megkívánják a felvételt kérő hallgatóktól annak az igazolását is, hogy tanulmányaik idejére a megélhetésükhöz szükséges anyagi eszközökkel rendelkeznek.

Az akadémia igazgatója az eisenachi központi erdőrendezőség mindenkori főnöke (jelenleg dr. Stoetzer országos főerdőmester). A szaktárgyakat az igazgató és az erdőrendezőségnél alkalmazott két másik szakember adja elő. A természettudományok és a matematikai tárgyak előadásával az eisenachi reálgimnázium két tanára, a jog előadásával pedig egy törvényszéki bíró van megbizva.

Tantárgyak:

Az első évben: általános és erdészeti növénytan, ásvány- és földtan, állattan, vegytan, fizika és meteorológia, talajtan, matematika (trigmetria, testmértan, az elemző mértan elemei), földmérés és térképrajzolás, bevezetés az erdészeti tudományokba. (Összesen 9 tantárgy.)

A második évben: erdőrendezés- és becsléstan, erdőművelés-
tan, erdővédelemtan, erdőhasználattan, erdőérték- és nyereség-
számítástan, erdészeti utépitéstán, erdészeti politika (Staatsforst-
wissenschaft), erdőkezelés, az erdészet története, nemzetgazdaságtan,
pénzügytan, nemzetgazdasági politika, jogi enciklopédia, az erdész
részére szükséges jogi ismeretek. (Összesen 14 tantárgy.)

A külső gyakorlatokat az Eisenach környékén lévő nagyher-
cegségi erdőkben szokták megtartani, de emellett távolabbi
erdőkbe is tesznek kirándulásokat. A többek között nagy súlyt
fektetnek az utépitéstánra, amennyiben egy eredeti felvételeken
alapuló utépitési tervet dolgoztatnak ki a hallgatókkal.

Az akadémiai tanulmányok sikeres elvégzéséhez minden hall-
gató részéről az összes tantárgyra kiterjedő *elméleti államvizsga*
(Entlassungsprüfung) letétele szükséges. Ez a vizsga tulajdonképen
két részből áll, amennyiben az első évre előírt tárgyakból az első,
a második évre előírtakból pedig a második év végén vizsgálják
meg a hallgatókat. Az eredményt azonban e két részletben meg-
tartott vizsga összes tantárgyaiból nyert osztályzatok alapján álla-
pitják meg. E vizsgán csak azokat bocsátják át, akik a „fontosabb“
tantárgyak egyikéből sem kaptak elégtelen osztályzatot.

A nagyhercegségi állami szolgálatra előjegyzett hallgatók
ezenkívül minden félév végén *írásbeli vizsgát* tesznek az illető félév
folyamán hallgatott tananyagból. A többi hallgatók közül csak azok
vannak erre kötelezve, akik tandijelengedésre tartanak igényt.

Az elméleti államvizsga letétele után Szász-Weimar nagyher-
cegségben és a szomszédos thüringiai államokban az állami szol-
gálatba lépőknek még bizonyos (?) időre terjedő gyakorlat után
a második (gyakorlati) államvizsgát is le kell tenniük.

Az állami szolgálatba lépő hallgatók 75 márka, a többiek 100 márka tan-
díjat fizetnek félévenként. A vizsgákért díjat senkinek sem kell fizetni.

Mint az akadémia rendszabályainak egyik érdekes intézkedését fel kell
említenem, hogy a könnyelmű adósságcsinálás az illető hallgatónak az akadé-
miáról való elbocsátását vonhatja maga után.

III. Svájc.

Svájcban a magasabb erdészeti szakképzésről a *zürichi* mű-
egyetemen gondoskodnak. Az erdészet itt 1908 őszéig a mező-
és erdőgazdasági osztályhoz tartozott, az 1908/9. évvel életbe lépett

új szervezet szerint azonban ma már önálló szakosztályal van képviselve. A tanfolyam 1908. év előtt 3 év volt, azóta $3\frac{1}{2}$ év. A felvétel a zürichi műegyetemre vagy érettségi bizonyítvány, vagy pedig — érettségi hiánya esetén — felvételi vizsga alapján történik, mely utóbbi az általános ismereteket felölelő tantárgyakra (irodalomtörténet, természettudományok stb.), továbbá a matematikára, ábrázoló mértanra, fizikára, kémiára s a rajzra terjed. Erettebb korú férfiaknak, akik a gyakorlat terén már eddig is eredményes tevékenységet fejtettek ki, a felvételi vizsgát kivételesen elengedik.

A tananyag felől az erdészeti szakosztály alábbi *normál tanterve* nyújt tájékozást: (Lásd 122—123. lapon.)

Ebben a normál tantervben is gondoskodva van arról, hogy a belső és külső gyakorlatok és kirándulások megtartására sok idő jusson, valamint hogy a vizsgákra való készüléshez elegendő szabad idejük legyen a hallgatóknak.

A tantárgyak hallgatásának a sorrendje egyébként a hallgatók belátására van bízva. Azzal a megszorítással azonban, hogy bizonyos tantárgyak hallgatását csak azoknak engedik meg, akik az e tárgyak megértéséhez szükséges alaptudományokat már hallgatták s a gyakorlatokhoz az ilyen tárgyakból csak azokat bocsátják, akik azt, hogy az alaptudományokból a szükséges előismeretekkel bírnak, igazolni tudják akár az ezekből a tárgyakból letett alapvizsgáról szóló bizonyítvánnyal, akár külön e célra szolgáló félévi vizsgák (Semesterprüfungen) útján. Ezenkívül alkalmazkodni kell a hallgatóknak a rendszabályok oly értelmű intézkedéséhez is, amely szerint minden rendes hallgató köteles minden félévben legalább egy tantárgyat hallgatni a műegyetem általános szakosztályának (filozófia, államtudományok, matematika és természettudományok) a tárgyaiból.

A szorosabb értelemben vett szaktárgyak számára a zürichi műegyetemen három erdészeti tanszék van szervezve, a többi tárgyakat más szakosztályhoz tartozó tanárok adják elő s illetve ezeket az erdészek más szakosztálybeli hallgatókkal közösen hallgatják.

Az oklevél elnyerése céljából a hallgatóknak *két alapvizsgát* és egy záróvizsgát, helyesebben *szakvizsgát* kell tenniök az illetékes

tanárokból álló bizottság előtt. Alapvizsgákat évente kétszer (a félévek elején), szakvizsgákat pedig évente egyszer tartanak.

Az *első alapvizsga* (erste Vordiplomprüfung) a harmadik félév elején tehető le s legfeljebb az ötödik félév elejéig halasztható. Tárgyai: 1. a felső mennyiségtan, 2. az általános növénytan és növényfiziológia, 3. erdészeti növénytan I. és II. rész, 4. állattan, 5. szervetlen vegytan, 6. meteorológia és klimatológia.

A *második alapvizsga* (zweite Vordiplomprüfung) letehető az ötödik félév elején s nem halasztható tovább mint két évig az első alapvizsga letételétől számítva. Felöleli: 1. a fizikát, 2. az általános geológiát és a közettant, 3. a szerves vegytant és agrikulturchémiát, 4. a nemzetgazdaságtant.

A *szakvizsga* (Schlussdiplomprüfung) a hetedik félév végével válik esedékessé. Tárgyai: 1. a földméréstan, 2. a víz- és utépités-
tan, 3. az erdővédelemtan, 4. az erdészeti politika és adminisztráció, 5. az erdőműveléstan, 6. az erdőbecsléstan, 7. az erdőhasználat, 8. az erdőrendezéstan, 9. a jog. Ezzel a vizsgával kapcsolatban minden jelöltnek két írásbeli dolgozatot (Diplomarbeit) kell elkészítenie. Nevezetesen az utolsó félév folyamán a szaktanár által kijelölt valamely erdőről gazdasági tervet kell készítenie s ezenkívül a szakosztály tanárai által az erdészeti tudományok köréből feladott valamely kérdésről értekezést kell írnia.

Sikertelenség esetén mindhárom vizsga egyszer ismételhető meg, és pedig az alapvizsga egy félév, esetleg egy egész év mulva s a szakvizsga abban az esetben, ha a benyújtott írásbeli dolgozatok megütik a mértéket, egy félév mulva, különben pedig csak egy év mulva. A vizsgák végeredményének a megállapításánál az egyes tárgyakból nyert osztályzatok egyszerűsen, az írásbeli dolgozatokból nyert osztályzatok ellenben (a szakvizsgánál) kétszeres értékükkel jönnek számításba.

A zürichi egyetemen szintén el lehet nyerni a *doktori fokozatot* az erdészeti tudományokból mindazoknak, akik az oklevél megszerzése után tanuságot tesznek az erdészeti tudományok önálló művelésére való képességükről. A doktori fokozat elnyerése a szokásos doktori értekezés benyújtásához és egy szóbeli szigorlat letételéhez van kötve. Erre a szigorlatra az oklevél megszerzésétől számított egy év leteltével lehet jelentkezni.

Azoknak, akik *az állam vagy valamelyik kanton szolgálatába kívánnak lépni*, a műegyetem elvégzése s az oklevél elnyerése

VI. A zürichi műegyetem erdészeti szakosztályának normál tanterve.

Tantárgyak	Órák száma az							Megjegyzés
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
	félévben.							
I. Alap- és segédtudományok.								A III. félévben is hallgatható.
1. Felső mennyiségtan	5 (2)	—	—	—	—	—	—	
2. Szervetlen vegytan	4	—	—	—	—	—	—	
3. Szerves	—	3 (1)	—	—	—	—	—	
Bevezetés a kémiai laborator. munkákba	—	1	—	—	—	—	—	
4. Agrikulturchémia	—	(4)	2	—	—	—	—	
5. Fizika	—	4 (1)	—	—	—	—	—	
6. Mechanika	—	—	—	—	3 (2)	—	—	
7. Technikai rajz és számítások	—	(4)	—	—	—	—	—	
8. Általános növénytan	4	—	—	—	—	—	—	
9. Erdészeti növénytan I. és II. rész	1	4	—	—	—	—	—	
10. Növényfiziológia	—	3	—	—	—	—	—	
11. Növénykórtan	—	—	2	—	—	—	—	
Mikroszkopiai gyakorlatok	—	(2)	(2)	—	—	—	—	
12. Általános állattan	4 (1)	—	—	—	—	—	—	
13. Erdészeti állattan	—	2	—	—	—	—	—	
Növénytani, állattani, geológiai kiránd.	—	(4)	—	—	—	—	—	
14. Meteorológia és klimatológia	2	—	—	—	—	—	—	
15. Általános geológia	4 (1)	—	—	—	—	—	—	
16. { Kőzettan	—	3 (1)	—	—	—	—	—	
{ Kőzetek meghatározása	—	—	(1)	—	—	—	—	
17. Svájc geológiája	—	2 (1)	—	—	—	—	—	
Előadási órák száma összesen	24	22	4	—	3	—	—	Egy félévre összevonva = hetenként 53 óra.
II. Technikai tárgyak.								*) A hallgatók ezalatt sátrakban tanyáznak kint a helyszínén.
18. Földmérés (Vermessungskunde)	—	—	—	6 (10)	—	—	—	
19. Földművek és utak építése (Erd- und Strassenbau)	—	—	—	—	3 (2)	—	—	
20. Vadpatakszabályozás	—	—	—	—	—	4 (6)	—	
21. Hid- és vízépítéstan	—	—	—	—	—	3 (3)	—	
Erdészeti építéstan és mérési gyakorlatok	—	—	—	—	—	3 hét*)	—	
Előadási órák száma összesen	—	—	—	6	3	7	—	Egy félévre összevonva = hetenként 16 óra.

III. Jogi tárgyak.							
22. Nemzetgazdaságtan	—	—	3 (1)	—	—	—	—
23. Pénzügytan	—	—	—	—	2 (1)	—	—
24. Jog	—	—	—	3	4	—	—
Előadási órák száma összesen	—	—	3	3	6	—	—
							Egy félévre összevonva = hetenként 12 óra.
IV. Szorosabb értelemben vett szak- tárgyak.							
25. { Erdőműveléstan I. rész	—	—	5 (8)	2 (4)	—	—	—
" II. rész (válogatott fej.)	—	—	—	—	1	(9)	—
26. Erdővédelemtan	—	—	—	—	3	—	—
27. Erdőhasználatlan és iparműtan	—	—	—	—	4	—	—
28. Erdőrendezéstan	—	—	—	—	4	(8)	—
29. Erdőbecsléstan (Methoden der Holz- ertrags- und Zuwachsberechnungen)	—	—	—	3 (4)	—	—	—
30. Erdőértékszámítástan	—	—	—	—	—	—	2 (1)
31. Erdészeti politika és adminisztráció	—	—	—	—	—	—	5 (2)
Előadási órák száma összesen	—	—	5	5	12	—	7
							Egy félévre összevonva = hetenként 29 óra.
V. Egyéb gyakorlati tárgyak.							
32. A mezőgazdaságtan alapvonalai, különös tekintettel a havasgazdaságra	—	—	—	—	—	—	2
A kötelező tantárgyak heti előadási óráinak a száma összesen	24	22	12	14	24	7	9
							Egy félévre összevonva = hetenként 112 óra.
<i>Nem kötelező tárgyak.</i>							
Állattani gyakorlatok	(2)	—	—	—	—	—	—
Rovartan	—	—	—	2	—	—	—
Az erdészet története	—	—	—	—	—	—	1
Halászzattan	—	—	—	—	—	—	2

után egy évig gyakorlati szolgálatot kell teljesíteniök valamelyik arra alkalmas svájci erdőgondnokságnál s azután gyakorlati *államvizgát* (praktische Prüfung) kell tenniök.

A gyakorlati szolgálatra való beosztásért a svájci főerdőfelügyelőhöz, mint a vizsgálóbizottság elnökéhez kell folyamodni. A gyakorlati év alatt a jelöltek ténykedésükről és tapasztalataikról naplót vezetnek. Az illető erdőgondnokokat a jelöltek érdekében kifejtett fáradozásaikért az állam díjazásban részesíti.

Minden jelölt köteles az államvizgát megelőzőleg valamely, legalább 80 hektárnyi erdőterületről üzemtervet avagy üzemátvizsgálási munkálatot készíteni s azt a vizsgálóbizottság elnökéhez benyújtani. Maga az államvizsga kiterjed: a benyújtott üzemtervre, illetőleg üzemátvizsgálási munkálatra, az erdészeti földméréstan és az erdészeti építéstan gyakorlati részére s ezenkívül, ha a vizsgálóbizottság szükségesnek látja, az erdőgazdaság más ágaira is, így az erdőhasználat-tanra és az erdőgazdasági ügyvitelre. A *szobabeli vizgát az erdőben folytatják* abból a célból, hogy a jelöltek gyakorlati ismeretei felől helyesebb ítéletet alkothassanak.

A zürichi műegyetemen a *téli félév* október 7-től márczius 26-ig, a *nyári félév* pedig április 19-től július végeig tart.

Tandij: évente 200 frank. A rendkívüli hallgatók heti óránként egy féltre 6 frankot fizetnek. A tandij mellett külön díjak fizetendők a laboratóriumi gyakorlatokért. *Vizsgadíjak*: az első és második alapvizsgáért 25—25 frank, a szakvizsgáért 50 frank s a doktori szigorlatért 250 frank. A gyakorlati államvizsga díja 25 frank.

Az *erdészhallgatók száma* az 1908/9. évben mindössze 40 volt.

A műegyetemmel némi kapcsolatban van a nagyszabású zürichi *erdészeti kísérleti állomás*.

IV. Magyarország.

A selmeczbányai főiskolánkon jelenleg fennálló rendszer, legalább több vonásaiban, bizonyára mindnyájunk előtt ismeretes, egyfelől a főiskolának közkezen forgó tanulmányrendjéből és rendszabályaiból, valamint az Erdészeti Zsebnaptárban foglalt erre vonatkozó adatokból, másfelől Bund K.-nak az E. L. 1904. évi X. füzetében „A felső erdészeti szakoktatás reformja“ czim alatt megjelent közleményéből. Mindazonáltal, hogy bárki is könnyűszerrel összehasonlíthassa a fentebb ismertetett külföldi főiskolákon fennálló rendszerrel, lássuk röviden a mi rendszerünket is.

Négy (erdőmérnöki, bányamérnöki, fémkohómérnöki és vas-kohómérnöki) szakosztályból álló főiskolánkra a *rendes hallgatók* felvétele gimnáziumi avagy reálistkolai érettségi bizonyítvány alapján

történik. Egyes tantárgyakat a főiskolai tanács engedélyének kikérése mellett mint vendégek érettségi bizonyítványával nem bírók is hallgathatnak, az ilyenek azonban vizsgához nem bocsáttatnak. A tanfolyam 1904 ősze óta négy év. A főiskola erdőmérnöki szakosztályának jelenleg érvényben lévő tanterve a következő: (Lásd 126—127. lapon.)

A tantervben kimutatott összes tantárgyak kötelező vizsgatárgyai. Nem vizsgaköteles tantárgyak a főiskolán ezidőszertint egyáltalában nem adnak elő. A felsorolt 40 tantárgy közül 11-et az erdőmérnökök a bánya- és kohómérnökökkel együtt hallgatnak. Az egyes félévekben hallgatókat a hallgatók tulajdonképpen szabadon választhatják, azzal a megszorítással, hogy nem iratkozhatnak be olyan tantárgy második részére, amelynek első részét még nem hallgatták s hogy hetenként 26-nál több és 14-nél kevesebb előadási órát nem vállalhatnak. Mindamellett érdekükben áll a hallgatóknak, hogy a fenti tantervhez alkalmazkodjanak.

A gyakorlati tárgyakból, valamint az elméleti tárgyak egy részéből is, a tantervbe felvett gyakorlatok keretében, illetve azokon kívül kirándulások is tartatnak. Emellett az erdőhasználatban és erdészeti iparműtan és az erdészeti szállítási eszközök és berendezések hallgatói évente 8 napra terjedő, az erdőmivelésben és az erdőrendezésben hallgatói évente 3 napra terjedő nagyobb kirándulást is tesznek tanáraikkal (többnyire a Selmezbányához közelebb fekvő kincstári erdőkhöz). A IV. éves erdőmérnökhallgatók pedig évente egy 14 napos tanulmányutra mennek a szaktanárok vezetésével az ország különböző vidékeire s ujabban külföldre is. Ezek a nagyobb kirándulások azonban csak az ösztöndíjasokra nézve kötelezők.

A hallgatók minden tantárgyból külön *félévi vizsgát* tartoznak tenni. Összevont vizsgák a főiskolán nincsenek.

A rendes félévi vizsgák a félévek végén (február és július hónapokban) tartatnak. Aki valamely tantárgyból a félévi vizsgát ki nem állja, avagy azon meg nem jelenik, az illető tantárgyból két ízben tehet pótlóvizsgát, még pedig aszerint, amint a tantárgy az első avagy a második félévre előírt tárgyak közé tartozik, a második félév végén és október elején, illetőleg október elején és március elején. Ha valaki valamely tantárgyból ezeknek a határidőknek a leteltével sem bir vizsgaeredményt felmutatni, az illető tantárgyat újból hallgatni tartozik.

VII. A selmееzbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola erdészeti szakosztályának tanterve.

Tantárgyak	Órák száma hetenként az								Megjegyzés	
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.		
	félévben									
I. Alap- és segédtudományok.										
1. Mennyiségtan I. rész	8 (6)	—	—	—	—	—	—	—	—	Erdészek és bányászok közösen hallgatják. " " " " " Tulajdonképen nem egyéb, mint gyakorlat az ábrázoló mértanból. Szintén közös tárgy. Közös tárgy. Közös tárgy. Csak a hőtant és fénytant öleli fel. Közet alkotó ásványok és kőzetek. A földkéreg szerkezete.
2. Ábrázoló mértan I. rész	4	—	—	—	—	—	—	—	—	
Konstruktív rajz I. rész	(6)	—	—	—	—	—	—	—	—	
3. Technikai rajz I. és II. rész	—	(4)	(6)	—	—	—	—	—	—	
4. Chémia I. és II. rész	6	5	—	—	—	—	—	—	—	
5. Fizika	—	3	—	—	—	—	—	—	—	
6. Mechanika	—	—	3 (2)	—	—	—	—	—	—	
7. Növénytan I. és II. rész	—	—	4 (6)	4 (8)	—	—	—	—	—	
8. Növénykórtan	—	—	—	—	—	2 (2)	—	—	—	
9. Fák anatómiája és fiziológiája	—	—	—	—	—	—	2 (4)	—	—	
10. Erdészeti állattan	—	—	3 (2)	—	—	—	—	—	—	
11. Általános geológia	—	3 (4)	—	—	—	—	—	—	—	
12. Talajtan	—	—	—	3 (4)	—	—	—	—	—	
13. Klimatan	—	—	2	—	—	—	—	—	—	
14. Agrikulturfizika és kémia	—	—	—	—	1 (4)	—	—	—	—	
Előadási órák száma összesen	18	11	12	7	1	2	2	—	Egy félévre összevonva = hetenként 53 óra.	
II. Technikai tárgyak.										
15. Gyakorlati elektrotechnika	—	—	3 (2)	—	—	—	—	—	—	Közös tárgy. " " " "
16. Erdészeti géptan	—	—	—	—	—	—	—	2 (2)	—	
17. Erdészeti földmérőstan I. és II. rész	—	—	4 (4)	3 (4)	—	—	—	—	—	
18. Középitőstan I. és II. rész	—	—	—	—	4 (4)	3 (6)	—	—	—	
19. Út- és vasutépítőstan	—	—	—	—	3 (2)	—	—	—	—	
20. Viz- és hidépítőstan	—	—	—	—	—	3 (2)	—	—	—	
21. Erdészeti szállítási eszközök és berendezések I. és II. rész	—	—	—	—	—	—	3 (2)	3 (2)	—	
22. Vadpatakszabályozás	—	—	—	—	—	—	—	2	—	
Előadási órák száma összesen	—	—	7	3	7	6	3	7	Egy félévre összevonva = hetenként 33 óra.	

III. Jogi tárgyak.									
23. Nemzetgazdaságtan	3	—	—	—	—	—	—	—	Közös tárgy. Felöleli a pénzügytant és pénzügyjogot is. Közös tárgy.
24. Magán-, kereskedelmi és váltójog	—	4	—	—	—	—	—	—	
25. Közigazgatási jog	—	—	—	3	—	—	—	—	Az erd. törvények tulajdonképpen a IV. csoportba tartoznak, de e tárgy sok általánosabb jellegű törvényt is felölel.
26. Erdészeti törvények és gyakorlati közigazgatás	—	—	—	—	—	—	4	—	
Összesen	3	4	—	3	—	—	4	—	
IV. Szorosabb értelemben vett szaktárgyak.									
27. Erdővédelemtan	—	—	—	—	—	—	3 (2)	—	Egy félévre összevonva = hetenként 36 óra.
28. Erdőműveléstan	—	—	—	—	—	5 (4)	—	—	
29. Erdőhasználatban és erdészeti iparműtan I. és II. rész	—	—	—	—	—	—	5 (4)	4 (4)	
30. Erdőbecsléstan	—	—	—	5 (4)	—	—	—	—	
31. Erdőrendezéstan I. és II. rész	—	—	—	—	4 (4)	4 (6)	—	—	
32. Erdőértékszámítástan	—	—	—	—	3 (2)	—	—	—	
33. Erd. statisztika és adminisztráció	—	—	—	—	—	3	—	—	
34. Erdészeti kísérletek	—	—	—	—	—	—	—	(4)	
Előadási órák száma összesen	—	—	—	5	10	9	8	4	Egy félévre összevonva = hetenként 36 óra.
V. Egyéb gyakorlati tárgyak.									
35. Halászatban	—	—	—	—	—	—	—	1 (2)	*) Hetenként egy nap.
36. Vadászat- és fegyvertan	—	—	—	—	—	—	3 (4)	—	
Lövészeti gyakorlatok	—	*)	—	—	—	—	—	—	
37. Mező- és legelőgazdaságtan	—	—	—	—	—	—	—	4 (2)	
38. Gyümölcsfatenyésztéstan	—	—	—	—	—	1 (2)	—	—	Közös tárgy. " "
39. Számviteltan	—	2	—	—	—	—	—	—	
40. Közegészségtan	—	—	—	—	2	—	—	—	
Előadási órák száma összesen	—	2	—	—	2	1	3	5	Egy félévre összevonva = hetenként 13 óra.
Heti előadási órák száma összesen	21	17	19	18	20	18	20	16	Egy félévre összevonva = hetenként 149 óra.

Aki az ismételt hallgatott tantárgyból a rendes vizsgálaton nem szerez kielégítő osztályzatot, a főiskoláról elbocsáttatik. Az összes vizsgák nyilvánosak és szóbeliek. Osztályzatok: „jeles“, „jó“ és „elégséges“.

A főiskola sikeres elvégzését követő két évi gyakorlatot és az ezután következő *államvizsgálatot* illetőleg utalok az Erdészeti Zsebnaptárban közölt erdészeti államvizsgái szabályzatra.

A hallgatók a főiskolán *tandíjat* nem fizetnek. *Vizsgadíj* a rendes vizsgálatokért szintén nem jár, csupán a pótlóvizsgálatokért kell vizsgánként 10 K díjat fizetni.

A *téli félév* október 6-tól február végéig s a *nyári félév* március 6-tól július végéig tart.

Nincs szándékomban ezen a helyen messzemenő részletes összehasonlítást tenni a felső erdészeti szakképzésnek nálunk és a fentebb ismertetett külföldi főiskolákon fennálló s egymástól olyanmire eltérő rendszerei között. Tulságos hosszúra nyulnék ezzel amugy is eléggé terjedelmes ismertetésem. Ezért megelégszem azzal, hogy az alábbi kimutatásban a tantárgyak előadási óráinak a száma tekintetében összehasonlítom egymással az egyes főiskolák tanterveit (kivéve a mündenit, amely ugyszólván teljesen megegyezik az eberswaldeival és az eisenachit, amely csak két évet ölel fel) s azután rámutatok a mi rendszerünk és a többi rendszer között mutatkozó néhány feltűnőbb különbségre. (Lásd 130—131. lapon.)

Hogy a tantárgyak előadására fordított időt s ezáltal a tantárgyak terjedelmét össze lehessen mérni, az egyes tantervekben kimutatott heti előadási órák számát itt egy félévre vontam össze s úgy mutattam ki, mintha minden egyes tantárgy egész terjedelmében egy-egy félév alatt adatnék elő. Továbbá tekintettel arra, hogy az egyes tantervekben szereplő tantárgyak külön-külön nem mind fedik egymást, a fenti kimutatásban számos tantárgyat csoportosítva tüntettem ki. Az összehasonlítás még így sem nyugszik egészen biztos alapon, mivel az egy cím alatt feltüntetett tantárgyak anyaga sem mozog minden főiskolánál ugyanazok között a határok között. Így például a növénytan néhol felöleli a másutt az erdőműveléstan avagy az erdővédelemtanhoz tartozó tananyag egy részét is. Néhol az erdővédelem körébe tartozó ismeretek javarészét az állattanban tárgyalják. Bizonytalan sok helyt a határvonal az erdőrendezéstan és az erdőbecsléstan között is stb.

Mindamellett megállapíthatók a fenti összehasonlításból a többek között a következők:

1. Hogy a vizsgaköteles tantárgyak előadási óráinak a száma nálunk a legnagyobb. Nagyobb mint a négyéves tanfolyammal bíró bécsi, aschaffenburg-müncheni és karlsruhei főiskoláknál, de nagyobb azoknál az óraszámoknál is, amelyek a többi főiskolánál kijönnek, ha az ezekre nézve kimutatott óraszámokat a tanfolyam időtartama arányában nagyobbítjuk meg.

2. Az alap- és segédtudományok előadására fordított idő aránya (36%) az összes előadási órákéhoz számítva nálunk a legkisebb. De viszont *nálunk a legkedvezőtlenebb az arány a szorosabb értelemben vett szaktárgyaknál is*, amelyek előadási óráinak a száma mindössze csak 24%-át teszi az összes előadási órák számának. A különbség főképen a technikai tárgyak javára esik, melyek sehol sincsenek oly nagy órászámmal képviselve, mint a mi főiskoláinkon. Részben indokolja ezt az a körülmény, hogy nálunk az erdész működési körében nagy szerep jut a technikai munkáknak. Ha talán nem is sokkal nagyobb mint Ausztriában avagy Svájcban, de jóval nagyobb mint a Németbirodalomban, ahol a fa kiszállítása az erdőből legtöbbszörre csak tengelyen történik s a vizen való szállítás ma már ugyszólván a ritkaságok közé tartozik s ahol a legtöbb államban az erdőkről is a kataszter, illetőleg más hasonló állami hatóságok által készített pontos és olyan részletes térképek állanak rendelkezésre, amelyeken a taghatárvonalak is mind fel vannak tüntetve. De másfelől a technikai tárgyak előadási óráinak olyan nagy száma a bányászattal való közösségre vezethető vissza. Mihelyt ez megszűnnék, az építészeti tárgyak megfelelőbben volnának csoportosíthatók s az azok előadására fordított idő a szaktárgyak előnyére, rövidebbre volna szabható.

3. Amíg a vegytan a legnagyobb, addig a nagy gyakorlati fontossággal bíró termőhelyismeret (Standortslehre) fogalma alá vonható tantárgyak a legkisebb órászámmal a mi főiskolánk tantervében szerepelnek. Épp úgy az erdőmiveléstan előadására szánt idő sincs sehol olyan szűkre szabva, mint nálunk, kivéve Tharandtot, ahol — talán mert Szászországban a tarvágásos rendszer van általánosan elterjedve — még kevesebb időt fordítanak erre a kiválóan fontos szaktárgyra, mint minálunk.

VIII. Összehasonlítás.

Tantárgyak	Selmecsbánya (4 év)	Bécs (4 év)	Aschaffenburg és München (4 év)	Gieszen (3 1/2 év)	Tübingen (3 1/2 év)	Karlsruhe (4 év)	Eberswalde (3 év)	Tharandt (3 év)	Zürich (3 1/2 év)	Megjegyzés
	heti előadási órák száma egy félévre összevonva									
I. Alap- és segédtudományok.										
Mennyiségtan	8	4	10	?	?	4	—	8	5	*) Ide van számítva a grafosztatika is.
Ábrázoló mértan	4	7	5	—	—	2	—	—	—	
Vegytan	11	9	10	?	?	8	6	6	8	
Fizika és mechanika	6	11*)	10	?	?	15	nem kötelező	7	7	
Növénytan	12	12	18	?	?	13	11	11	14	
Állattan	3	nem kötelező	9	?	?	11	8	9	6	
Geológia, talajtan, klímatan stb. (Standortslehre)	9	18	13	?	?	12	10	15	13	
Összesen	53 (36%)	61 (43%)	75 (53%)	?	?	65 (51%)	35 (41%)	56 (52%)	53 (47%)	
II. Technikai tárgyak.										
Géptan	5*)	3	—	—	—	—	—	—	—	*) Az elektrotechnikával együtt.
Földmérés	7	8	3	3	2	3	5	4	6	
Építészeti tárgyak (beleértve a szállítási eszközöket és a vadpatakszabályozást is)	21	9	4	4	3	3	1	2	10	
Összesen	33 (22%)	20 (14%)	7 (5%)	7	5	6 (5%)	6 (7%)	6 (6%)	16 (14%)	
III. Jogi tárgyak.										
Nemzetgazdaságtan és pénzügytan	3	8	10	?	?	6	4	3	5	*) Ehhez jönnek még az egyetemen hallgató tárgyak.
Egyéb jogi tárgyak	11	11	5	?	?	7	7	4	7	
Összesen	14 (9%)	19 (14%)	15 (11%)	?	?	13 (10%)	11 (13%)*	7 (7%)*	12 (11%)	
IV. Szorosabb értelemben vett szaktárgyak.										
Bevezetés az erd. tudományokba (erd. enciklopédia)	—	nem kötelező	7	4	2	2	1	4	—	*) Az állattan és növénytanba foglalva.
Erdővédelem	3	7	*)	9	3	2	3	3	3	

Erdőművelés tan...	5	8	6	8	7	6	9	3	8
Erdőhasználat tan és iparmű tan	9	9	6	10	5	5	3	8	4
Erdőbecslés tan	5	4	3	4	2	2	1	3	3
Erdőrendezés tan	8	6	4	6	7	5	6	10	4
Erdőértékszámítás tan	3	3	4	3	4	3	3	2	2
Erdészeti statisztika		nem kötelező	—	—	—	—	—	—	—
Erdészeti adminisztráció	3	csak a hallgatók kötelező	2	2	3	7	1	3	*)
Az erdészet története		nem kötelező	3	3	1	—	2	2	—
Erdészeti politika	—	" "	5	6	—	—	4	2	5
Erd. kereskedelmi ismeretek	—	" 3 "	—	—	—	—	—	—	—
Erd. és vadászati törvények	*)	Mint külön tárgy nem szerepel.	—	—	—	2	Mint külön tárgy nem szerepel.	—	*) A jogi tárgyak között.

Összesen ... 36 (24^{0/0}) 40 (29^{0/0}) 40 (28^{0/0}) 55 32 34 (26^{0/0}) 33 (38^{0/0}) 35 (33^{0/0}) 29 (26^{0/0})

V. Egyéb gyakorlati tárgyak.

Halászat tan	1	csak a hallgatók kötelező	—	3	—	2	nem kötelező	—	—
Vadászat tan	3	—	4	—	1	2	1	2	—
Mezőgazdaság tan (beleértve a legelőgazdaságot és a gyümölcsfaternyésztést is)	5	nem kötelező	—	?	—	6	nem kötelező	nem kötelező	2
Számvitel	2	" "	—	—	—	—	—	—	—
Közegészség tan (első segélynyújtás baleseteknél)	2	" "	—	—	—	—	—	nem kötelező	—
Összesen	13 (9 ^{0/0})	—	4 (3 ^{0/0})	?	1	10 (8 ^{0/0})	1 (1 ^{0/0})	2 (2 ^{0/0})	2 (2 ^{0/0})

A vizsgaköteles tantárgyak heti előadási óráinak száma összesen	149	140	141	—	—	128*)	86	106	112	*) A fakultatív tárgyakkal együtt.
							A tanfolyam csak 3 év. Ehhez számítandó még 1 egyetemi év.		A tanfolyam 3 ^{1/2} év.	

A vizsgaköteles tantárgyak száma	39*)	29	30	—	—	38**)	27	30	32	*) Az „erd. kísérletek” nincs ide számítva. **) A fakultatív tárgyakból csak kettő van ide számítva.
----------------------------------	------	----	----	---	---	-------	----	----	----	---

Megjegyzés. E kimutatásban csak a vizsgaköteles tantárgyak óraszámja van kimutatva. A kérdőjelek azt jelentik, hogy az ille'ő tárgy a tanrendben a vizsgaköteles tárgyak közé tartozik, óraszámja azonban nem volt kimutatható. A zárójelbe foglalt 0/0-ok az órák számának a végösszegben kitüntetett összes óraszámokhoz való viszonyát mutatják.

4. A szorosabb értelemben vett szaktárgyak közé csak nálunk és Zürichben nincsen felvéve a „bevezetés az erdészeti tudományokba“ című tárgy, amely hivatva van a hallgatóknak mindjárt főiskolai tanulmányaik kezdetén általános tájékozást nyújtani az erdőgazdaság lényege felől.

5. A nálunk különösen nagy fontossággal bíró *erdészeti politika* szintén még csak egy főiskola (a tübingeni egyetem) tantervéből hiányzik a mi főiskolánkén kívül.

6. Tantervünk eme hiánya daczára *a vizsgaköteles tantárgyak száma* (39) nálunk a legnagyobb. (Ebben a tekintetben egyébiránt felülmuljuk az összes hazai főiskolai szakokat, mert pl. a jogászoknál 18, az orvosoknál 23, a mérnököknél 17—23, az állatorvosoknál 22, az bányászoknál és kohászoknál 29—32 a vizsgaköteles tantárgyaknak a száma.)

Tovább is folytathatnám a tantervek összehasonlítását, de amint már jeleztem, nem akarok e helyen aprólékosabb részletekbe bocsátkozni. Rá kell mutatnom azonban még a mi tanítási rendszerünk és az ismertetésem keretébe felvett külföldi főiskolákon fennálló rendszerek között mutatkozó néhány lényeges különbségre.

a) Ilyen különbség pl. az, hogy *a mi főiskolánk úgyszólván az egyedüli, amelyen nem vizsgaköteles tantárgyak nem adatnak elő*, vagy jobban mondva, amelyen az előadott tárgyak mind vizsgakötelesek.

b) *A nálunk fennálló félévi és tantárgyanként való kötelező vizsgák rendszere*, eltekintve a nem állami szolgálatra készülők hallgatóknál itt-ott szokásos e fajta vizsgáktól, másutt *sehol sem talál alkalmazást*, kivéve a bécsi gazdasági főiskolát. De itt is csak néhány olyan tantárgyból van félévi vizsga előírva, amelyek nem tartoznak az államvizsgák valamelyikének tantárgyai közé. (Nem egyezik a vizsgarendszer a mienkkel hazai többi főiskolánk egyikén sem).

c) A mienken kívül *egyetlen olyan főiskola sincs a jelen közleményben ismertetettek között, ahol a hallgatók tandíjat ne fizetnének*. És kivéve az eisenachi és a tharandti erdészeti akadémiákat, a hallgatók mindenütt kötelezve vannak *vizsgálati díjak fizetésére* is, csak nálunk nem, ahol csupán a pótló vizsgákért jár díj. (Hazai többi főiskolánkon, hozzájuk számítva a gazdasági akadémiákat is, mindenütt fizetnek a hallgatók tandíjat és vizsgálati díjakat.)

Felső erdészeti szakoktatásunk ügye az akadémiának 1904-ben a mai főiskolává történt átszervezésével s ezzel kapcsolatban a tanfolyamnak 3 évről 4 évre történt felemelésével kétségtelenül nagy lépéssel haladt előre. Korántsem vagyunk azonban még ott, hogy tanítási rendszerünk fejlesztéséről akár csak arra az időre is lemondhatnánk, amíg a főiskolánk székhelyének a kérdése dülőre jut. Ennél a fejlesztésnél nézetem szerint nem mellőzhetjük a többek között azokat a kérdéseket sem, amelyeket a fenti összehasonlításnál röviden érintettem.

KÜLÖNFÉLÉK.

Petraschek Károly udvari tanácsos, Bosznia-Hercegovina erdészetének eddigi feje, a közelmúltban nyugalomba vonult. Az Országos Erdészeti Egyesület azon tagjainak, akik 1904-ben az egyesület boszniai tanulmányutjában részt vettek, még élénk emlékezetében van Petraschek Károly magas, nyulánk alakja, akiben akkor az út egész tartama alatt lekötelezően előzékeny kísérlőnk tisztelhattuk. Most, amidőn megvált állásától, illőnek tartjuk, hogy erről mi is megemlékezzünk és a kiváló szakember élettörténetét röviden ismertessük.

Petraschek Károly Bécsben született 1846-ban. A mariabrunni erdészeti akadémiát 1865-ben elvégezve, a Salzkammergut erdeiben szolgált mint erdészjelölt egészen addig, amíg már 1866-ban az erdészeti államvizsgát Bécsben letette. Ekkor az osztrák-magyar államvasutttársaság szolgálatába lépett, ahol Wessely József vezetése alatt működött. Azonban már 1869-ben ismét más szolgálatban látjuk, amennyiben a mariabrunni akadémián tölti be ekkor az egyik tanársegédi állást. Ezt sem sokáig, mert 1870-ben, amidőn a magyar kormányt Erdély nagy fenyveseinek értékesítése foglalkoztatta, Divald Adolf meghívására az ottani erdők becslésénél és a szükséges szállító eszközök tervezésénél működött közre s eközben az ott szokásos bakgerebek szerkezetén javított. Erdélyben ismerkedett meg Berg Vilmos báróval, aki akkor egy erdőipari részvénytársaság igazgatója volt s Petrascheket vállalatánál mint erdő-

mérnök alkalmazta Waidhofen székhelylyel. Amde itt sem volt maradása, mert csakhamar az Alpine Montangesellschaft szolgálatába lépett, annak erdőbirtokának berendezését stb. végezve. Ezen állásában 12 évig maradt meg s eközben is több, a vízépítéssel körébe tartozó szerkezettel tünt ki. 1885-ben rövid időre ismét szolgálatot cserélt, egy francia és német fakereskedelmi cég tiroli üzletében működve, míg Kállay Béni 1887-ben Petrascheket, akit a boszniai erdőkről adott szakvéleményéből már ismert, 1887-ben a közös pénzügyminisztériumba szakelőadónak meg nem hívta. Ebben az állásában lett Petraschek 1888-ban erdőtanácsos, 1892-ben kormánytanácsos és 1903-ban udvari tanácsos. Bosznia és Hercegovina erdészetiének szervezése, a nagyszabású erdőértékesítések kezdeményezése terén Petraschek uttörő munkálatokat végzett. Ezen sokoldalú elfoglaltsága mellett azonban Petraschek mint szakértő is gyakran működött s többek között Szerbia erdeit is beutazta ily célból. Már említett műszaki találmányait sajtó szerkezetű vasuti kocsijával szaporította, melynek elmés szerkezetét volt alkalmunk Boszniában látni. 15 éven át szerkesztette az „Öst. Forstkalender“ című naplót. Több cikket írt erdészeti folyóiratokba, melyek közül különösen a csuszatók esési viszonyairól írt közleményt emeljük ki. Utóbbi időben apósának, Wessely Józsefnek életrajzát adta ki.

Terhes hivatalából visszavonulva, Petraschek bizonyára annál több időt fog találni arra, hogy társadalmi és irodalmi téren érvényesítse változatos életfolyama alatt gyűjtött tapasztalatait.

A magyar Alföld fásításáról, erről a régi tárgyról ujabban ismét gyakrabban esik szó. Az első impulzust ennek a kérdésnek újbóli tárgyalására az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kebelében az alföldi gazdálkodás reformjára vonatkozólag néhány év előtt lefolyt szó- és írásbeli vita adta, amelynek során mezőgazdáink legjelesebbjei az alföldi fásítás fontosságára reámutattak (Cserhádi, Forster) s azt részben igen drasztikus módon kívánták előmozdítani. Így Forster a faültetvények megvédése végett a botbüntetés javaslatbáhozásától sem riadt vissza. Az általános óhaj kifejezésén kívül azonban nem történt semmisen.

A múlt évben azután az Arad-, Déva-, Temesvár- és Lugosvidéki Erdészeti Egyesület foglalkozott az Alföld fásításával, amiről

annak idején lapunk is megemlékezett. Végleges megállapodásra azonban az egyesület még nem jutott; a végleges állásfoglalás utját egyengetni hivatott Ajtay Sándor egyesületi titkár alábbi indítványa, amelyet közlés céljából hozzánk is beküldött:

Fölterjesztés intézendő a földművelésügyi minisztériumhoz, hogy az Alföld fásításának munkálataira és keresztülvételére, valamelyik alföldi város székhelyével egy külön hatáskörrel bíró erdőhivatalt állítson fel, mely erdőhivatalnak az ügyköre, tisztán az Alföld fásítására terjedjen ki.

Ezen fölterjesztés a többi társeszközök csatlakozására való fölhívása mellett, az Országos Erdészeti Egyesület útján teendő meg. Együttal megkeresendő az Országos Magyar Gazdasági Egyesület is, hogy ezen fölterjesztéshez csatlakozzék, vagy a maga részéről ezirányban, hasonló fölterjesztést tegyen.

A fásító erdőhivatal a következő munkaprogrammal látandó el:

1. Összeállítandó az Alföld erdészeti statisztikája vármegyék, járások és községek szerint. A statisztika magába foglalná az összes területet s ebben a művelési ágak szerinti elosztást: szántó, legelő, erdő, fasorok stb. Továbbá a talajminőség szerinti elosztást s hogy az mely művelési ágra a legalkalmasabb.

2. Átnézeti és részletes térképek készítése, vármegyénként és községenként; feltüntetve a művelési ágakat, a meglévő erdőket s talajviszony szerint azon területeket, melyeknek beerdősítése, avagy fásítása kívánatos és hasznos.

3. A statisztikai adatok és térképek összeállítása és elkészítése után az erdősítési és fásítási tervek elkészítése. Ezen tervek elkészítésénél a földtulajdonosok meghallgatandók, igényeik figyelembe veendőek és szemelőtt tartandók a helyes és arányos területelosztások. Főképen pedig beerdősítendőek, illetőleg fásítandók azon területek, melyek más művelési ág mellett hasonló vagy nagyobb hasznót nem hoznak.

4. Az erdősítési és fásítási tervek keresztülvételében közreműködés.

Indokolás.

Az Alföld fásítása ugy közgazdasági, mint klimai szempontból felette fontos.

1. Közgazdasági szempontból:

Ma még a hegységi erdőségek képesek ellátni az Alföld faszükségletét is. De a hegységi erdők mind fokozottabb, nagymérvű kihasználása folytán, pár évtized múlva, okvetlenül be fog következni a fahiány. Ezt megelőzni, új erdőt telepíteni, hogy az a szükség beálltakor vágható legyen, több évtized, esetleg egy évszázad kell.

Már jelenleg is, az erdőkihasználások, mind távolabbi vidékekre huzódva fel, a fának az Alföldre való szállítási költsége, a növekvő távolsággal folyton emelkedik.

Az erdők fogyásával emelkednek a faárak, a vágások távolodásával a szállítási költségek is.

Már a jelenlegi faárakat is alig bírja meg az Alföld. Néhány évtized, avagy egy évszázad múlva a beálló fahiány és a mind nagyobb távolságból

való szállítási költség emelkedése folytán, ezt meg sem fogja birni, illetőleg az Alföld lakosságának nagy része fa nélkül marad.

Tehát az erdősitésekhez, fásításokhoz már most minél sürgősebben hozzá kell fogni.

A faárak, illetve a faérték folytonos emelkedése következtében, okvetlenül be fog állani az az állapot, midőn számos talaj jövedelmezősége nem lesz nagyobb, tisztán mezőgazdasági művelés, mint részben rendszeres erdőüzem mellett.

Közgazdasági szempontból felette szükséges tehát, hogy az Alföldön, megfelelő területelosztással és arányban, nagobbmértvű fásítások létesíttessenek; fasorok, facsoportok és összefüggő erdőtestek alakjában.

Különösen okadatolt ez olyan területeken, melyeknek talaja, más művelési ág mellett, legalább hasonló, vagy nagyobb hasznot nem hajt, avagy a jövőben sem fog hajtani.

Már pedig számos olyan területe van az Alföldnek, mely jelenleg és aránylag kevés hasznot hajt, holott rajta kitünő erdő volna nevelhető. Árterek, homokosak, szikesek, birtokhatárok, nagyobb táblák sarkai, távolabb eső birtokrészek, melyeknek mezőgazdasági megművelése a nagy távolság miatt költséges, mind alkalmasak befásításra. Ugyesztintén a legelőterületeken kisebb-nagyobb facsoportok létesítése igen előnyös, mely facsoportok a legelő állatnak a nap heve, zivatarok ellen menedéket nyújtanak, száraz időjárásban pedig a fűtermés előnyére vannak.

2. Klímái szempontból: Szintén nagyon előnyös volna az Alföldnek rendszeres területelosztás szerinti befásítása. Bővebb csapadékot, az esőzések egyenletesebb elosztását vonná maga után. Nagyobb szárazságokat, erősebb viharokat mérsékelne. Jótékonyan hatna a föld termő erejére s általában az emberi egészségre.

Az Alföld fásításának szükséges voltát a magyar erdészeti már régebben belátta, s keresztülvitelének szükségét ki is mondotta. Az Országos Erdészeti Egyesület már 30 évvel ezelőtt, 1879-ben Székesfehérvárt tartott gyűlésén, behatóan foglalkozott az Alföld fásításának kérdésével, mely alkalommal nevesebb szakembereink tüzetesen szólottak hozzá.

Ujabbán már az Országos Magyar Gazdasági Egyesület is sürűbben foglalkozik az Alföld fásításának immár halaszthatatlan szükségességével s szaklapjaiban már a kiviteli módok egyes részletkérdéseit is megvitatja.

Míndez szükségessé teszi és teljesen indokolt tehát, hogy az Alföld fásításának kérdése ne maradjon továbbra is még mindig kérdés, nemcsak közgyűléseinken és szaklapjainkban foglalkozunk vele, hanem mivel ennek megvalósítása fontos közgazdasági és nemzeti érdekünk, felterjesztést intézzünk a földmívelési kormányhoz, kérve, hogy Alföld fásításának kérdését, megvalósítás és keresztülvitel végett kezébe vegye.

A megvalósítás és keresztülvitel módja, a részletkérdések megvitatása, szóval az egész tervezet megállapítása, egy az erre hivatott erdész és gazdasz szakemberekből megalakított bizottságnak volna kiadandó.

Fentartjuk magunknak, hogy e kérdésre az ügy további fejleményei során bővebben is visszatérjünk.

A magyar-dalmát vasut a Budapest-Fiume közötti államvasuti fővonal Ogulin állomásából kiágazóan a dalmátországi Knin állomásig fog vezetni, 220,0 *km* hosszban. Mellékágai lesznek Jezero-Bihács (53,6 *km*) és Vrhovine-Otočac (24,0 *km*). A most tervezés alatt álló új vasut teherforgalmában, amint a „Vasuti és Hajózási Hetilap”-ban olvassuk, nagy szerepet fog vinni a lika-krbavamegyei, még feltáratlan erdők fatermése. Tekintetbe jön a Kiskapela hegység északkeleti, a Velebitnek keleti és a Plješivica mindkét lejtjét borító erdőség. Ebből a kincstár tulajdona, illetőleg kincstári kezelés alatt áll (gospicéi vagyonszövetség) 267.000 kat. hold, az ogulini és otočaci vagyonszövetségé 133.000 kat. hold. Ennek a 400.000 holdnyi erdőségnek legnagyobb része azonban karstjellegű sziklás és cserjés hely, úgy hogy a rendszeres kezelés alá vonható terület csak 120.000 kat. holdra tehető.

Ezeknek az erdőségeknek a termékei a jelenlegi primitív szállítási eszközök mellett kivétel nélkül a tengerre gravitálnak s azokat Zenggből és Carlopagoból, továbbá Sveti Juraj (Porto San Giorgio) és Jarblanac e célra épült fakikötőkből a fában szegény Dalmáciaiba s részben Olaszhonba szállítják. Hazánk belsejébe a fatermékekből a nagy távolság miatt még semmi sem jutott.

Valószínű, hogy a vasut megnyitásával a Velebit keleti oldalán lévő erdőségek termékeit úgy mint eddig, a hegység nyugati oldalára a tengerre fogják fuvarszekereken átszállítani; ellenben a Velebit déli részén, Gračac körül lévő erdők fája az új vasuton Dalmáciaiba, a Kapela őserdőinek fája pedig az új vonalon Fiume felé fog exportot keresni.

A földmivelésügyi minisztérium nyílt farakhelyek építését a következő állomásokon kérte:

A fővonalon: Munjava, Jezero, Jezenica, Javornik, Rudopolje, Vrhovine (itt állami fűrésztelep lesz), Studenci, Lovinac és Zrmanjén.

A bihaći szárnyvonalon: Drežniken és Zavaljen.

Az otočaci szárnyvonalon: Doljanin.

A túlevelű fák kékredvesedéséről. A kékredvesedés leginkább az erdei fenyőn jelenik meg; a romboló elváltozást többféle gomba idézi elő. Az a gomba (*Ceratostomella pilifera* Fries), melynek micéliuma Hartig szerint a kékredvesedést okozza,

több különálló fajra különítendő szét. A micélium-konidiumok sorakozása a különböző fajokon változó; 5 típust lehet megkülönböztetni: 1. Cladosporium-alak, 2. nyalábos-alak, 3. kalászos-alak, 4. az élesztő-alak és 5. azok az alakok, melyeknél a konidiumok a micélium tetszőleges helyein jelennek meg. A négyféle új *Ceratostomella*-faj közül a legjelentősebbnek látszik a *C. pini*; a többi három faj: *C. piceae*, *C. cana* és *C. coerulea*. E fajok kizárólag a konidiumos szaporodási alakokban térnek el, holott a termőtesteik (perithecium) tökéletesen megegyező alkotásuak.

A kékreduvesedést okozó egyébféle gombafaj az *Endoconiophora coerulescens*, mely luczfenyőkön, jegenyefenyőkön és Pinus-okon fordul elő. A megnevezett gombák micéliuma a tűlevelű fák, de lombosfák sejtjeit is képesek megölni. Az egészen friss hánscsba e gombák rendszerint nem képesek mélyre hatolni, levegőhiány következtében. Ha azonban a fatest víztartalma 10—20%-ra visszamegyen, akkor levegő lép a víz helyébe, amely elegendő arra, hogy a gomba a legrövidebb idő alatt keresztül nőhessen. A micélium tehát viszonylagosan nyirkos fában legjobban tenyészik az öregebb, levegősebb hánscrétegekben. Hasonlóképpen más gombafajok is a fatest levegőtartalmának fokához mérten változtatják növekedési erélyüket. A gyakorlat szempontjából ajánlatos évégből a kivágott fákat lehetőleg kevésbé kiszáritani. Eszerint tehát a kékreduvesedés ellen való ideális óvintézkedésnek látszik a törzseknek víz alá való merítése.

A kékreduvesedést okozó gombáknak táplálkozásuk folyamán a fatestre gyakorolt hatásuk szempontjából kitűnt, hogy e gombák a fanyagot nem jelentékenyen támadják meg, hanem főképpen a parenchym-sejtek tartalomrészeiből élnek. A kékreduvesedést mutató faanyagok technikai tulajdonságait illetőleg tudnivaló, hogy a gombának négyhetes behatása után a fenyőfának ugy fajsúlyában, mint nyomási szilárdságában változás nem állapítható meg, hat hónap múlva azonban — talán utólagosan letelepedő egyéb gombák hatására — valamivel könnyebbnek és nyomási szilárdságára nézve gyengébbnek látszik.

Tétényi.

„Köztelek“-estély. Az O. M. G. E. új elnöke, gróf *Károlyi Mihály* megismerkedni óhajtván a „Köztelek“ szerkesztőségi tagjaival, annak főszerkesztője, *Buday Barna* országgyűlési képviselő

folyó évi január 22-én este 8 órára a Royal nagyszállóba hivta meg az összes rovatvezetőket, kik ott veterán gazdasági irónkkal, *Kodolányi* Antallal az élükön több más munkatárs és érdeklődő társaságában szép számmal meg is jelentek.

A harmadik fogásnál gróf *Károlyi* Mihály szólásra emelkedvén, örömét fejezi ki, hogy a „Köztelek“ magas nivón álló írógárdájával megismerkedik, kiknek működésére nagy súlyt helyez s kikkel közelebbi barátsági viszonyba óhajt lépni.

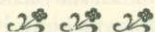
Élteti e lap egybegyült szellemi vezetőit s kívánja, hogy gyakoribb ily összejövetel által a viszony közte és közöttük minél szorosabbra fűzessék.

A helyesséssel fogadott felköszöntőre az erdészeti rovat vezetője, *Földes* János m. kir. erdőtanácsos válaszolt a „Köztelek“ rovatvezetői és munkatársai nevében.

Halálozások. *Rózsay* Rezső ny. m. kir. erdőtanácsos, az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja Ungvárt f. évi január hó 9-én 69 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. A boldogult sok éven át tagja volt az erdészeti műszótárt szerkesztő bizottságnak, melyben a rovarügyi részt dolgozta ki.

Kolár János kir. főerdőtanácsos (Zágráb) január hó 18-án életének 65. évében elhunyt.

Béke hamvaikra!

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter kinevezte a községi erdők kezelésének szolgálati ágazatánál *Rónai* Antal m. kir. főerdőmérnököt m. kir. erdőtanácsossá.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Batta* Ferencz m. kir. erdőmérnököt, saját kérelmére, állandó nyugalomba helyezte.

KÖZIGAZGATÁSI BIRÓSÁGI DÖNTVÉNYEK ÉS ELVI JELENTŐSÉGŰ HATÁROZATOK.

I.

Az önálló vadászterületet nem képező, azonban a községi vadászterülettel bérbe nem adott, de a vadászati törvény 3. §-a értelmében kötelezőleg bérbeadandó vadászterületek értékesítése tárgyában követendő eljárást az 1883. évi XX. törvénycikk 3. §-ának negyedik, illetve a 2. §-nak utolsó bekezdése szabályozza, ilyen területek bérbeadásánál első sorban a magánutoni egyezkedés kísérlendő meg a szomszédos községi vadászterület bérlőjével, sikertelenség esetében pedig az idézett 2-ik szakaszban rendszeresített eljárás követendő.

2295/1909. K. szám. Ő Felsege a király nevében a magyar királyi közigazgatási bíróság Sz. János h-i lakos, mint a h-i első vadásztársulat elnökének H. város határában fekvő N. K. Imre, id. K. Sándor és ifj. K. Sándor és neje tulajdonát képező, 132 kat. hold 23 □-öl kiterjedésű ugynevezett atkai hullámtéri birtokokon gyakorolható vadászati jog bérbeadása tárgyában H. város törvényhatósági bizottsága által 1908. évi december hó 23-án 794. szám alatt hozott határozat elleni panaszát 1909. évi augusztus hó 31. napján tartott nyilvános ülésében az 1896. évi XXVI. törvénycikk 75. szakasza alapján tárgyalás alá vevén, következőleg *ítélt*: A magyar királyi közigazgatási bíróság a panasznak helyt ad, s a panaszlott határozatnak hatályon kívül való helyezése mellett elrendeli, hogy az ugynevezett atkai hullámtéri 132 kat. hold és 23 □-öl kiterjedésű birtokterület, illetve az azon gyakorolható vadászati jog a h-i XX. számú vadászterület ezidőszerinti bérlőjének, a városi hatóság és a bérlő között fogantósítandó magánegyezkedés útján, s amennyiben ez sikerre nem vezetne, az 1883. évi XX. törvénycikk 2-ik §-ának utolsó bekezdése szerint folyamatba teendő eljárás útján adassék bérbe. *Indokok*: H. város törvényhatósági bizottságának panaszlott határozata, melylyel a város határában, az ugynevezett atkai hullámtéren fekvő 132 kat. hold és 23 □-öl kiterjedésű birtokterületnek, illetve az azon gyakorolható vadászati jognak nyilvános árverés útján való bérbeadását rendelte el, azért volt a bíróság által hatályon kívül helyezendő, s a kérdéses vadászterületnek a városi XX. számú vadászterület ezidőszerinti bérlője részére magánegyezkedés, s esetleg az 1883. évi XX. törvénycikk 2. §-ának utolsó bekezdése értelmében folyamatba teendő eljárás útján való bérbeadása elrendelendő, mert a kérdéses birtokterület kiterjedésénél fogva külön vadászterületet nem képez s mint ilyen, magában véve bérbe nem adható, hanem a város azon

vadászterületéhez csatolandó, melylyel fekvésénél fogva összefüggésben áll, s melylyel kapcsolatosan a városi határbeli vadászterületek bérbeadása alkalmával bérbeadandó lett volna. Ezen terület pedig a városi polgármesternek a tárgyiratok mellett fekvő hivatalos jelentése szerint a XX. szám alatt bérbeadott vadászterület. A magánutoni bérbeadás, s esetleg az ítélet rendelkező részében foglalt eljárás azért volt a bíróság által elrendelendő, mert az önálló vadászterületet nem képező, azonban a községi vadászterülettel bérbe nem adott, de a vadászati törvény 3. §-a értelmében kötelezőleg bérbeadandó vadászterületek értékesítése tárgyában követendő eljárás az 1883. évi XX. törvényczikk 3. §-ának negyedik, illetve a 2. §-nak utolsó bekezdése szabályozza, ezek szerint pedig az ilyen területek bérbeadásánál első sorban a magánutoni egyezkedés kísérlendő meg a szomszédos községi vadászterület bérlőjével, sikertelenség esetében pedig az idézett 2-ik szakaszban rendszeresített eljárás követendő.

II.

Ha községi vadászterületnek nyilvános árverésen történő bérbeadásánál valamely zárt ajánlat nem határozott pénzösszeget, hanem csupán az elérendő legmagasabb ajánlatot bizonyos mértékben túlhaladó összeget ígér meg, az ilyen zárt ajánlatot az árverés eredményének megállapításánál figyelembe venni nem szabad.

5100/1909. K. szám. Ő Felsége a király nevében a magyar királyi közigazgatási bíróság S. Illés l-i lakosnak, Sz. községi vadászati jog bérbeadása tárgyában, Sz. vármegye alispánja által 1909. évi márczius hó 19-én 2668. szám alatt hozott határozat elleni panaszát 1909. évi augusztus hó 31. napján tartott nyilvános ülésében az 1896. évi XXVI. törvényczikk 75. szakasza alapján tárgyalás alá vévén, következőleg *ítélt*: A magyar királyi közigazgatási bíróság a panasznak helyt nem ad. *Indokok*: Panaszos Sz. vármegye alispánjának panaszlott határozatát, melylyel Sz. község képviselőtestületének azon határozatához, melylyel a községi vadászati jog bérbeadása tárgyában megtartott nyilvános árverés eredménye alapján a községi vadászati jogot, 33 korona legmagasabb évi bért megajánlott S. Rudolf sz-i lakosnak rendelte bérbeadni, hozzájárult, s a S. Rudolfal létrejött vadászati bérleti szerződést jóváhagyta, beadott panaszában azért tartja sérelmesnek, s kéri a vadászati jognak részére való átadását elrendeltetni, mert a megtartott nyilvános árverés során beadott zárt ajánlatában a vadászati jogért évi 38 korona összeget ajánlott meg, s S. Rudolf 33 korona ajánlatával szemben az ő ajánlatának elfogadása mellőzhető nem volt. Tekintettel arra, hogy a panaszosnak a tárgyiratok mellett fekvő zárt ajánlata határozott pénzösszegre nem terjedt ki, hanem csak a legmagasabb árverési ajánlatot 5 koronával túlhaladó összeget ígéri meg, az ilyen ajánlat pedig a szabad versenytárgyalás szellemével ellenkezik, s ekként az árverés eredményének megállapításánál figyelembe vehető nem volt: az adott

körülmények között Sz. község képviselőtestülete alispánilag jóváhagyott határozatában helyesen rendelkezett, midőn a vadászati jogot S. Rudolf legmagasabb ígéretet tett árverelőnek rendelte átadatni, s a vármegye alispánja a törvényesség követelményeinek megfelelő módon járt el, midőn panaszlott határozatával a S. Rudolf és község előjárósága között létrejött vadászati bérleti szerződést jóváhagyta. Miért is az alispáni határozatnak hatályában való fentartása mellett, az az ellen beadott panasznak a bíróság helyt nem adhatott.

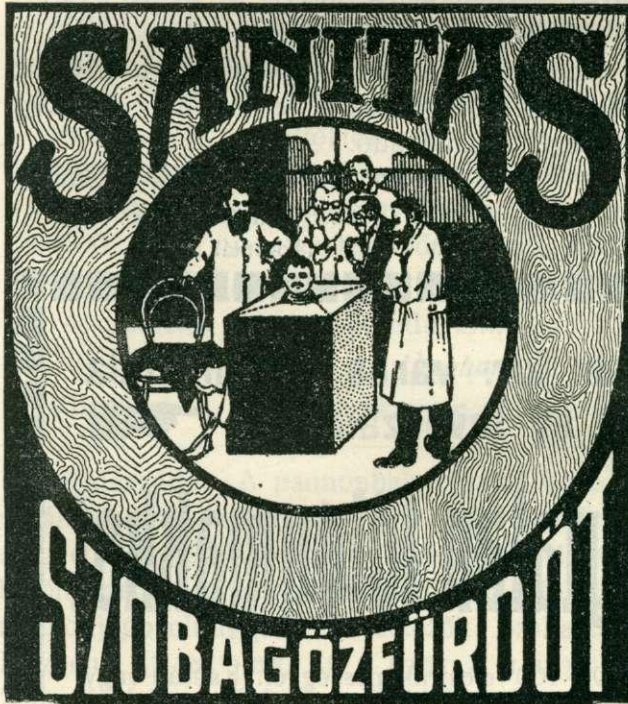

Az „Erdészeti Lapok“ 1910. évi III. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a)* faeladási hirdetéseknel 30 fillér, *b)* más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonkint 25 koronával magasabb árért mellékeltek.

hozasson tőlem
azonnal

S napi
próbára

aki csúsz, köszvény, ischiás bántalmái ellen már mindent próbált eredménytelenül.

Kapható havi részlettörlesztésre. Ismertető könyv ingyen és :: bérmentve. ::

Förstner
■ Aladár ■

Budapest, VII/19.,
Alsóerdősor 30.

(1—5)

Erdészállás. A zágrábi érsekség billédi uradalmában egy III. osztályos erdészállás betöltendő a következő évi jövedelemmel: szabadlakás, készpénz 2000 korona, 600 kg buza, 600 kg rozs,

1200 kg tengeri, 800 l bor, 1825 l tej, azaz 1 darab tehéntartás, 80 kg petroleum, 48 m³ tűzifa, 600 □-öl kert, disznótartás, 3 darab felnőtt sertés saját költségén.

Mellékjövedelemre (axidenz vagy tantiémekre) folyamodó nem tarthat igényt.

A kérvényhez mellékelendő:

1. A selmeczbányai erdészeti akadémiáról szóló oklevél, vagy evvel egyenrangú külföldi akadémiáról szóló oklevél, de ez esetben a budapesti erdészeti államvizsgáról szóló bizonyítvány is csatolandó;

2. a végzett középiskoláról szóló bizonyítvány;

3. az eddigi szolgálati bizonyítvány;

4. keresztlevél és

5. bizonyíték, hogy folyamodó a magyar és német nyelvet úgy szóban, valamint írásban tökéletesen bírja.

A kérvények ő exczellenziájához, a nagyméltóságú érsek ur dr. Georg Posilovič czimére fogalmazva, a zágrábi érsekség billédi jószágfelügyelőségéhez küldendő.

(2. IV. 4)

A zágrábi érsekség billédi uradalom

jószágfelügyelősége

Billéd (Torontál megye).

Kassa szab. kir. város erdőhivatala

1910. év tavaszán elad

kocsánytalan tölgymakkot

jutányos áron 90—100% csiraképességgel. Kassán vagy valamely szomszédos állomáson **vasutra feladva.**

Nagyobb vételnél megfelelő árkedvezmény. (4. VIII. 2.)

Erdei facsemete-eladás

1910. évi tavaszi szállításra.

635000	drb	1 éves	kocsányos tölgycsemete, <i>Quercus pedunculata</i>
875700	"	2 "	" " " "
416000	"	3 "	" " " "
662000	"	1 "	kocsánytalan " " sessiliflora
262000	"	2 "	" " " "
20000	"	2 "	molyhos " " pubescens
100000	"	1 "	szilfacsemete, <i>Ulmus campestris</i>
420000	"	1 "	kőriscsemete <i>Fraxinus americana</i>
26000	"	2 "	" " " "
121000	"	1 "	" " " ornus
600	"	2 "	átiskolázott hársfacsemete <i>Tilia grandifolia</i>
6000	"	2 "	hársfacsemete (magoncz) " "
40000	"	2 "	" " " " parvifolia
51000	"	1 "	ákáczcsemete, <i>Robinia pseudoacacia</i>
4000	"	1 "	diófacsmete
1070000	"	3 "	luczfenyőmagoncz, <i>Picea excelsa</i>
70000	drb	3 éves	erdeifenyőmagoncz, <i>Pinus silvestris</i>
203000	"	2 "	feketefenyőmagoncz, <i>Pinus austriaca</i>
150000	"	2 "	banksfenyőmagoncz, <i>Pinus banksiana</i> .

A csemeték mind elsőrendű minőségűek.

Junghans E. erdőgondnoksága.

(3. VII. 3) Lunkasprie, u. p. Dobrest (Bihar megye).

Erdészállás. A pannonhalmi Szent-Benedekrend tihanyi apát-ságának erdőgazdaságában — lakhely Balatonendréd, Somogy megye — egy elsőosztályu erdőszállás 1910. év április hó 1-én betöltendő. Az állással járó illetmények, fokozatos előléptetéssel és nyugdíjjogosultsággal a következők: Szabadlakás és fogat, 1200 K készpénz, 12 q buza, 16 q rozs, 8 q árpa, 12 q szemestengeri, 2 m. hold kapásföld, 1 m. hold kert helyett 1 m. hold kapásföld, 40 m³ kemény hasábfá, 4 drb. tehéntartás, sertéstartás helyett 6 drb. növendékmarhatartás, 20 K irodai átalány, 100 K ötödéves körpótlék, de csak öt izben, 25 évi szolgálatnak megfelelő összeg erejéig.

Amennyiben az uradalom valamely más erdőgazdaságnak felügyeletével is megbizza, külön tiszteletdíjban részesül.

Százalékra nem tarthat igényt.

A kérvényhez melléklendő: 1. keresztlevél, 2. erdészeti akadémiai oklevél, 3. eddigi szolgálatáról bizonyítvány. A kérvényben felemlítendő: eleget tett-e a katonai kötelezettségnek.

A kérvény dr. Hajdu Tibor pannonhalmi kormányzó-perjel ur czimére kiállítva a pannonhalmi központi főjósággkormányzósághoz küldendő be február hó végéig.

A Szolgálati utasítás, a Nyugdíjszabályzat, az előléptetéssel járó illetmények a központi főjósággkormányzóságnál, Pannonhalmán megtekinthetők.

Pannonhalma (u. p. Györszentmárton), 1910. évi január 7-én.
(5. III. 2) *A pannonhalmi központi főjósággkormányzóság.*

Selmezbányai akadémiat végzett, kellő gyakorlattal bíró főerdész kerestetik, erős, munkabíró, edzett, jó hegymászó s aki a vadászathoz ért. Folyamodványok, a fizetési igények megjelölésével — csakis bizonyítványmásolatokkal felszerelve, melyek vissza nem küldetnek — intézendők: Gróf Andrássy Sándor ur Ó Nagyméltósága Központi Hivatalához, Budapest, VI., Hegedüs-Sándor-utca 18. sz. (6. II. 2)

Faeladási hirdetmény. Az egrespataki volt urbéresek 52 holdnyi, 15.496 koronára becsült vegyes fanemű, de részben tölgyműfát is adó erdejök eladása végett zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverést tartanak Egrespatak község-házánál folyó évi február hó 16-ikán délelőtt 10 órakor. Bánatpénzül a becsérték 10⁰/₀-a az árverés megkezdése előtt leteendő lesz.

Az árverési és szerződési feltételek Egrespatak község-házánál és a zilahi m. kir. jár. erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Egrespatak, 1910. évi január hó 11-én.
(7) *A volt urbéresek elnöke.*

Fenyőtutajfaeladás egyezer és ötszáz köbméteres részletekben és fűrészművek bérbeadása. 117838/1909/I/B/1. sz. — A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság és a bustyaházai m. kir. erdőhivatal által Máramarosszigeten az erdőigazgatóságnál

megtudható helyiségben 1910. évi február hó 14-én s szükség esetén folytatólag a következő napokon délelőtti 10 órai kezdettel tartandó nyilvános versenytárgyaláson az alábbi sorrendben eladásra, illetve bérbeadásra kerül:

A) Írásbeli versenytárgyalás útján:

1. A máramarosszigeti Margit-fürész 4 évi bérlete és az 1910—1913. években a tiszaközi m. kir. erdőgondnokság kerületéből a bocskólonkai rakpartokra letutajozandó évi mintegy 20.000 m^3 fenyőtutajfa. Bánatpénz 20.000 korona.

2. A bustyaházai fürész 4 évi bérlete és a felsőszinevéri erdőgondnokság kerületéből az 1910—1913. években vagyis 4 éven át a bustyaházai rakpartokon évenként átadandó mintegy 20.000 m^3 fenyőtutajfa. Bánatpénz 20.000 korona.

Az 1. és 2. tétel alatt felsorolt fürészbérlet és favétel külön-külön értékesítés tárgyát képezi, minélfogva egy és ugyanazon ajánlatban csak egy fürészbérlet és favétel tárgyalható.

B) Írásbeli ajánlatokkal kapcsolatos szóbeli versenytárgyalás útján:

I. A bustyaházai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó bruszturnai és németmokra m. kir. erdőgondnokságokból az 1910. év folyamán a bustyaházai és técsői kincstári rakpartokra letutajozandó 1—80. számú egyezer köbméteres fenyőtutajfarészlet.

II. A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületéből az 1910. év folyama alatt a bocskólonkai rakpartokra letutajozandó mintegy 155.000 m^3 fenyőhaszonfából mintegy 143.000 m^3 egyezer és 12.000 m^3 -nek ötszáz köbméteres részlete és pedig:

1. a bogdánfahértiszai erdőgondnokság 1—55. sz.,

2. a vaséri erdőgondnokság 1—32. sz.,

3. a fejrpataki erdőgondnokság 1—8. sz.,

4. a kevelei erdőgondnokság 1—13. sz.,

5. a mezőháti erdőgondnokság 1—35. sz. egyezer köbméteres részlete,

6. a feketetiszai erdőgondnokság 1—24. sz. ötszáz köbméteres részlete.

Minden egyezer, illetve ötszáz köbméteres részlet külön-külön értékesítés tárgyát képezvén, csak azok az írásbeli ajánlatok vétet-

nek figyelembe, amelyekben külön-külön borítékban csak egy-egy — határozottan megnevezett számú — részletre tétetett ajánlat és amelyek a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtatnak be az árverező bizottsághoz, avagy a bustyaházai erdőhivatal, illetve a máramarosszigeti erdőigazgatósághoz.

Kikiáltási ár gyanánt a tiszai szokványárak 30% fölemeléssel állapították meg.

Az írásbeli ajánlatokban a kikiáltási árakon felül egész és tizedrész %-okban teendő az ajánlat, még pedig számokban és betűkkel.

Az árverési és szerződési feltételek a m. kir. földmivelésügy minisztérium erdészeti segédhivatalában, a máramarosszigeti erdőigazgatóságnál, a bustyaházai erdőhivatalnál, valamint a két kerület valamennyi erdőgondnokságainál és a bocskói faraktárgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és kívánatra az érdeklődőknek a máramarosszigeti erdőigazgatóság, illetve a bustyaházai erdőhivatal által meg is küldetnek.

Az árverési és szerződési föltételek ezenfelül a következő városok, illetve községek előjáróságaihoz is megküldettek: Tiszaújlak, Beregszász, Vásárosnamény, Tokaj, Tiszalucz, Tiszafüred, Tiszalök, Fegyvernek, Poroszló, Törökszentmiklós, Szolnok, Tiszaföldvár, Csongrád, Szentés, Hódmezővásárhely, Szeged, Makó, Törökkanizsa, Magyarkanizsa, Zenta, Óbecse, Törökbecse, Titel és Zimony.

Az írásbeli ajánlatokhoz használandó űrlapok és borítékok a máramarosszigeti erdőigazgatóságnál, illetve a bustyaházai erdőhivatalnál a jelentkezőknek díjtalanul adatnak ki.

(8)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

E NAPOKBAN

megjelenő legújabb
árjegyzékünk az

Erdészet, faipar és fakereskedelem

terén használt összes eszközt és szerszámot magában foglalja. Minden szakember érdeklél fogja azt lapozgatni. **Ingyen és bérmentve** küldjük érdeklődőknek, ha czímüket mielőbb közlik. Kérjük azonnal írni

Handel és Müller, Budapest, VI., Szegedi-ut 22. sz.

TELEFON 83-10.

(10. III. 1.)

Sürgőnyezim: „HANDMŰ”.

Magpergetés

Kizárólag hazai ipar és termelés.

Magkeskedés

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

STAINER GYULA

cs. és kir. udv. szállító
Magyar Magpergető
Gyárai

KÖRMEND.

VAS MEGYE.

A J Á N L:

Kocsányos
Kocsánytalan
Cser

tölgymakkot

szakszerűen áttelelt, legmagasabb csiraképességgel bíró minőségben.

Tülevelü
Lombfa-
Gyümölcs-

magvakat

saját s a legmodernebb gépekkel berendezett magpergetőgyáramban kipergetve.

Fümagkeverék.
Fü- és gazdasági
magvak.

Szavatolt utolsó termés. Minden talajnak megfelelően állítatik össze.

Exotikus tülevelü
„ lombfa-

magvak

csak kipróbált, megbízható minőségben.

Továbbá mindennemű _____

diszfák és cserjék magvait

szinte szavatolt utolsó termésű s feltétlen sikert biztosító minőségben. (15. VI. 1.)

Tü- és lomblevelü

facsemetéket,

minden fajban, korban és nagyságban, csakis válogatott, jó gyökézzel bíró példányokban. :: Továbbá:

gyümölcsvadonczot, disz-, sor-, gyümölcs- és rózsafákat kifogyástalan minőségben és diszcserjéket, disznóvénnyeket, diszfenyőket és cserjéket az elképzelhető legszebb formában.

Felülmulhatatlan versenyképesség.

Csemete

Kizárólag hazai ipar és termelés.

nevelés

Hirdetmény. 3824/909. — Alulírott közs. előljárók közhirrre teszik, hogy községi tulajdont képező 300 kg teljesen csiraképes amerikai kőrismag s mintegy 40.000 drb 2 éves átiskolázott, erősen kifejlett amerikai kőriscsemete eladó.

Az árak csomagolással, Mohol község vasúti állomásától számítva, a következők:

amerikai kőrismag kg-ja 2 K 50 f.,

amerikai kőriscsemete ezre 6 K.

Mohol, 1910. évi január hó 13-án.

Trenka István

(9. V. 1.)

Erdélyi Fülöp

jegyző.

biró.

Elismert kitünő minőségű, szavatolt csiraképességű

tülevelű, lomblevelű magvakat,

gyümölcsmagot, fűmagot, gazdasági magvakat;

saját telepein nevelt, dus gyökérzetű

tülevelű, lomblevelű csemetét,

gyümölcs-vadonczot, diszfát, sorfát, gyümölcsfát, rózsát, dísznövényeket, leg job b slavón kocsányos és kocsánytalan tölgymakkot szállít

FARAGÓ BÉLA

CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

magyar magpergető gyára

erdészeti csemete telepek

ZALAEGERSZEG.

(13. V. 1.)

Tölgyfaárverési hirdetmény. 46/910. sz. — Beregujfalú község előljárósága 1910. évi február hó 17-én délelőtt 10 órakor a község házában tartandó szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező „A. ü. o.“, „Liget“ legelőerdőben kijelölt tisztásfoltokon található s alábbi kimutatásban tisztásfoltokként részletezett tővön álló fakészletét.

Az eladandó tisztásfolt		A becsült fatömegből			Becsár mint ki-kiáltási ár	
száma	kiterjedése kat. hold	Tölgy		Gyertyán	Kor.	fill.
		haszonfa ürm	tüzifa ürm	tüzifa ürm		
1.	8·50	225·71	230·6	—	4765	94
2.	0·54	9·45	10·6	—	191	56
4.	0·42	7·70	10·5	—	148	80
5.	2·44	47·14	41·3	7·9	1009	20
6.	3·45	84·70	97·2	1·9	1772	70
7.	11·71	18·50	26·0	10·6	457	36
8.	1·10	33·68	39·4	—	714	69
9.	0·17	2·88	0·46	—	55	28
10.	0·44	12·24	13·0	—	261	26
12.	2·40	35·69	39·9	1·8	795	96
13.	0·57	16·09	15·8	—	358	46
14.	0·84	19·30	22·9	—	405	70
15.	11·50	271·60	264·3	45·1	5984	76
16.	0·29	9·21	9·3	—	190	32
17.	3·62	115·30	137·3	—	2497	72
18.	6·34	195·63	199·6	—	4204	18
19.	0·54	15·14	18·7	—	316	76
20.	2·10	77·77	74·9	—	1712	14
21.	2·34	43·10	37·0	—	914	54
22.	0·91	18·96	21·1	—	417	54
23.	0·48	13·30	13·1	2·1	298	30
24.	0·56	20·06	28·4	—	436	62
25.	0·68	37·59	45·1	8·8	847	64
26.	1·42	52·87	49·0	15·5	1199	48
27.	0·45	5·76	9·0	—	121	68
28.	0·94	1·68	1·5	—	33	06
29.	1·40	34·37	36·8	33·4	834	—
30.	0·98	19·73	22·3	17·4	491	48
31.	2·75	78·06	83·0	27·8	1844	01
32.	2·32	59·58	52·0	16·8	1112	12
33.	2·32	34·22	33·1	34·8	811	78
34.	1·43	35·89	46·1	10·6	799	54
Összesen ...	65·91	1653·10	1776·8	234·5	36024	98

Ajánlatok, melyek a kimutatásban kitüntetett tisztásfoltokra külön-külön adandók be, csak akkor vétetnek figyelembe: *a)* ha a hirdetményben kitűzött óra előtt adatnak be; *b)* ha tisztán kivehető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget; *c)* ha az ajánlat szövege, valamint annak boritéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szószerint tartalmazza úgy, amint az a hirdetményben foglaltatik; *d)* ha lepecsételve és ivenként egy koronás bélyeggel ellátva adatnak be; *e)* ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; *f)* ha bánatpénzképen a becsárnak 10⁰/₀-át tartalmaznak; *g)* ha úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható és *h)* ha a boriték kívül „Ajánlat a Beregujfalu község Liget erdő . . . számu tisztásfoltján tővön álló fakészletre“ felírással van ellátva. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek a beregszászi m. kir. állami erdőhivatalnál, az annak alárendelt beregszászi m. kir. járási erdőgondnokságnál és Beregujfalu község körjegyzői irodájában tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Fenti hirdetményt a Beregujfalu községi képviselőtestülete mai napon tartott gyűlésén állapította meg és közzétételével a körjegyzőt bizta meg.

Beregujfalu, 1910. évi január hó 13-án.

Komlós Bertalan
körjegyző.

(11)

Tóth Bálint
bíró.

Termelt bükküzifaeladás. 10891/1910/I/B/1.sz. — A mihályteleki m. kir. erdőgondnokság vágásaiban tő mellett termelt 2852 *ü*rm³ bükkhasábfa, 456 *ü*rm³ dorongfa és 3160 *ü*rm³ hasáb- és dorongfa 6 eladási csoportra megosztva, összesen 15.137 korona 64 fillér kikiáltási ár mellett, 1910. évi február hó 3-án délelőtt 10 órakor Mihályteleken az erdőgondnokság irodájában tartandó versenytárgyaláson zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni. Az

árverési feltételek, az eladásra kerülő tűzifa részletes kimutatása, ugyszintén ajánlati űrlap és boríték a beszercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál tekinthető meg, illetőleg szerezhető be.

Budapest, 1910. évi január hóban.

(12)

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Faeladási hirdetmény. A barcánfalvi közbirtokosság Havasmező község határán fekvő Herstul nevű erdejében 1907. évben ledöntött s lehántott 2873 darab fenyőfatörzs és 171 darab evezőrudat 1910. évi február hó 7-én d. e. 11 órakor Barcánfalva községházánál megtartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen eladásra bocsátja.

Az eladásra kerülő faanyagok mintegy 2208 m^3 -t tesznek ki. Becsérték és egyszersmind kikiáltási ár 2787 K.

Bánatpénz 279 K.

A zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak az esetben vétetnek figyelembe, ha hozzá a megfelelő bánatpénz csatoltatik s bennük kijelentetik, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri s magára kötelezőnek tekinti.

Utó-, elkésett, távirati és feltételes ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A fatömeg becsértéken alul nem adatik el.

Az árverési és szerződési feltételek dr. Pap József m.-szigeti lakos közbirtokossági elnöknél, a máramarosszigeti m. kir. állami erdőhivatalnál és a felsővisói m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

(14)

Dr. Pap József

közbirtokossági elnök.

Pályázati hirdetmény. 843/1910. sz. — Brassó sz. kir. ren. tan. város erdőhivatalánál egy kezelő főerdészi — előléptetés esetén egy erdészjelölti — állás választás útján betöltendő.

A főerdészi állás javadalmazása: 2800 kor. évi fizetés, 600 kor. lakáspénz, esetleg természetbeni lakás, 800 kor. utazási és napi-díjátalány, 150 kor. ruhaátalány, 5—5 évenként 200 kor. korpótlék.

Az erdészjelölti állás javadalmazása: 2200 kor. évi fizetés,

500 kor. lakáspénz, esetleg természetbeni lakás, 1000 kor. utazási és napidijátalány, 150 kor. ruhaátalány, 5—5 évevként 100 kor. korpótlék.

A kérvényhez, melyben folyamodó nyelvismereteit is tartozik felemlíteni, csatolandó:

1. erdészeti oklevél,
2. szolgálati bizonyítvány,
3. keresztlevél,
4. orvosi bizonyítvány.

Felhivom pályázókat, hogy kérvényeiket folyó évi márczius hó 1-ig hozzám adják be, a később beérkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Brassó, 1910. évi január hó 22-én.

(16. II. 1.)

Jekelius Ágost s. k.
alispán.

Alulírott könyvkereskedés bizományában éppen most jelent meg:

KOORDINATA-TÁBLÁZATOK

sokszögvonalak
számítására. Ki-

dolgozta és magyarázattal ellátta **Dr. FASCHING ANTAL**, m. kir. háromszögelő főmérnök. (Kiadta a nm. m. kir. Pénzügyminiszterium 1909. évi november hó 17-én, 115.099. szám alatt kelt rendeletére.)

Boltí ára bekötvé 4 korona.

**Ezen hézagpótló táblázatra felhivom a lap tisztelt olvasói szíves
figyelmét és kérem beeszes megrendelését hozzám beküldeni :: :: ::**

TOLDI LAJOS könyvkereskedése, a nagymélt. Pénzügyminisz-
terium hivatalos kiadványainak főbizományosa :: :: ::

BUDAPEST, II. KERÜLET, FŐ-UTCZA 2. SZÁM. (17)

Pályázati hirdetés. Rozsnyó r. t. városánál egy szakvizsgázott erdőőri állás betöltendő a következő javadalmazással:

- a) évi fizetés 500 K előleges havi részletekben,
- b) tűzifajárandóság 12 $\text{ü}r\text{m}^3$ kemény tűzifa,
- c) szénilletmény 80 K,
- d) 1 nyári, 1 téli öltözet,
- e) télikabátilletmény 15 K,
- f) természetbeni lakás,
- g) 2 darab tehén részére legelő.

A megválasztott a városi nyugdíjintézetnek jogosult és köteles tagja.

Pályázati kérvények eredeti vagy másolati okmányokkal felszerelve folyó évi február hó 10-ig alulírott erdőhivatalhoz beküldendők s az állás folyó év április elsején elfoglandó.

Rozsnyó (Gömör m.), 1910. évi január hó 26-án

(18)

Városi erdőhivatal.

Alólírott erdőhivatalnál egy **erdősegéd** fölvetetik.

Havifizetés: 90 korona, egyszerűen butorozott szoba, fűtés és világítás.

Jó rajzoló, akik a magyar nyelven kívül a német nyelvet is bírják, előnyben részesülnek.

(19. II. 1.)

Báró Stummer Ágoston

erdészeti hivatala, Prasicz (Nyitra m.).

Faarverési hirdetmény. 7/1910. sz. — A beregvármegyei Mezőterebes községi volt urbéres erdőbirtokosság *1910. év február hó 16., 17., 18., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 28. és március hó 1. és 2-ik* napjain d. e. 9 órakor kezdődő és a helyszínén, a mezőterebesi erdőben tartandó nyilvános szóbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdő III—VI. tagjaiban tövön álló 1225 darab tölgyfának a váglaptól ághegyig értendő összes fatömegét.

Az összes fatömeg köbtartalma 1. hasznofában 2944 m^3 , 2. tüzfában 2854 m^3 , összes becsértéke 39.219 K 80 f.

Az árverés szálanként, a sorszámozott fák sorszáma szerint bocsátatnak árverés alá.

Kikiáltási ár a becsár.

A vevő az árverési vételárat nyomban lefizetni tartozik és a megvett fának azonnal tulajdonába lép.

Az egyes fák becsértéke az urbéri elnöknel levő becsjegyzékben foglaltatik. A becsértéknél alacsonyabb áron az eladás meg nem történhetik.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Kiszállítási határidő 3 hónap.

A részletes árverési feltételek a beregszászi m. kir. állami erdőhivatalnál, a munkácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál, az alulírott urbéres elnöknel és a gorondi körjegyzőnél naponta 11—12 óra között megtekinthetők.

Törvényhatósági ut az erdőn keresztül vezet, vasutállomás helyben van.

Mezőterebes, 1910. évi január hó 25-én.

Molnár Jenő

(20)

Spenik János

urb. jegyző.

urb. elnök.

Termelt fenyőhaszonfa-eladás. 11301/1910/I/B/1. szám. — A besztercebányai erdőigazgatóság zólyomlipcsei erdőgondnokságnak területében termelt és erdei rakodókra kihozott 773·53 m^3 fenyőműfa 5 csoportra megosztva, összesen 4918 korona 60 fillér kikiáltási ár mellett Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóság tanácsstermében 1910. évi február hó 7-én délelőtt 10 órakor tartandó versenytárgyaláson zárt írásbeli ajánlatok útján el fog adatni.

A faanyagok eladási csoportok szerint elkülönített részletes kimutatása, az árverési feltételek, ugyszintén ajánlati űrlap és boríték a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál beszerezhető.

Budapest, 1910. évi január hóban.

(21)

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Faarverési hirdetmény. 2344/909 kig. sz. — Leibicz r. t. város tanácsa 1910. évi február 16-án délelőtt 10 órakor a városháza tanácsstermében tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdő „B” és „C” üzemosztályai Ziegenrücken, illetve Reichenhagen nevű 1910. évi rendes vágásaiban tövön álló és széldöntött 5123 drb. luczfenyő- és 1472 drb. jegenyefenyőtörzset együttesen 4982·03 tm^3 -re becsült haszonfátömeeggel és 604·26 tm^3 -re becsült luczfenyőkéreggel.

Becsár 52.000 K. Kiszállítási határidő bezárólag 1913. év márczius hó 31-ig.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: *a)* ha a hirdetményben kifüszott óra előtt nyujtatnak be; *b)* ha tisztán kivethető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget; *c)* ha az ajánlat szövege, valamint annak borítéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szószerint tartalmazza, ugy amint az a hirdetményben foglaltatik; *d)* ha lepecsételve és ivenkint 1 koronás bélyeggel

ellátva adatnak be; *e*) ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; *f*) ha bánatpénzképen a megajánlott összegnek legalább 10⁰/₀-át készpénzben tartalmazzák; *g*) ha úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható; és *h*) ha a boríték „Ajánlat a leibiczi 1910. évi vágásokban lévő fakészletre“ felirással van ellátva. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek a lőcsei m. kir. áll. erdőhivatalnál, az annak alárendelt szepesszombati m. kir. járási erdőgondnokságnál és a városi tanácsnál tekinthetők meg naponta 11—12 óra között. Kelt Leibicz r. t. város képviselő-testületének 1910. évi január hó 26-án tartott közgyűléséből.

(22)

Polgármesteri hivatal.

22 22 22

Az „Erdészeti Lapok“ 1910. évi III. füzetének

tartalma:

	Oldal
A kormányváltozás	99
<i>Muzsnay Géza</i> : A felső erdészeti szakoktatás Ausztriában, a Német- birodalomban, Svájcban és nálunk. (Befej. közl.)	104
KÜLÖNFÉLÉK. Petraschek Károly. — A magyar Alföld fásításáról. — A magyar-dalmát vasút. — A túlevelű fák redvesedéséről. (<i>Tétényi.</i>) — Köztelek-estély. — Halálozások	133
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	139
Közigazgatási bírósági döntvények és elvi jelentőségű határozatok	140
HIRDETÉSEK	I—XV

